

Rado Bohinc

PRAVNI VIDIKI MANAGEMENTA

KORPORACIJSKO PRAVO

(prosojnice + zapiski predavanj)

Škofja Loka, januar 2007

K A Z A L O

1. SPLOŠNO.....	4
1.1 POGlavJA IZ PRAVA GOSPODARSKIH DRUŽB.....	4
1.1.1 PRAVO GOSPODARSKIH DRUŽB.....	4
1.1.2 PODROČJA HARMONIZACIJE V EU – Pravni viri EU.....	5
1.1.3 DIREKTIVA, UREDBA.....	7
2. ZAKON O GOSPODARSKIH DRUŽBAH.....	8
2.1 SESTAVA ZGD.....	8
2.2 PRENOVA ZGD.....	9
I. DEL 11	
3. SPLOŠNE DOLOČBE.....	11
3.1 PRAVNI SUBJEKTI.....	11
3.2 STATUSNE ZNAČILNOSTI GOSPODARSKIH DRUŽB.....	12
3.2.1 SPLOŠNO.....	12
3.2.2 FIRMA.....	15
3.2.2.1 Temeljna načela firmskega prava	16
3.2.3 SEDEŽ.....	17
3.2.4 ZASTOPANJE.....	17
3.2.5 POSLOVNA SKRIVNOST.....	19
3.2.6 SODNI REGISTER.....	20
3.2.7 POSLOVNE KNJIGE IN LETNO POROČILO.....	20
3.3 GOSPODARSKI SUBJEKTI.....	21
II. DEL - DRUŽBE.....	23
4. DELNIŠKE DRUŽBE.....	23
4.1 D.D.	23
4.1.1 RAZLIKE MED D.D. IN D.O.O.	23
4.1.2 RAZLIKE MED DELNICAMI IN OBVEZNICAMI.....	25
4.1.3 POJEM DELNIŠKE DRUŽBE.....	25
4.1.3 DELNICE.....	25
4.1.4 PRAVICE.....	27
4.1.5 KOSOVNE DELNICE.....	28
4.1.6 STATUT.....	28
4.2 EVRO – sklop 2.....	32
4.3 DOLOČBE IZ ZPre TER REVIZIJA – sklop 3.....	33
4.4 ENOTIRNI SISTEM UPRAVLJANJA D.D. – sklop 6.....	35
4.4.1 SISTEMI UPRAVLJANJA, UPRAVNI ODBOR, IZVRŠNI IN NEIZVRŠNI DIREKTORJI, KOMISIJE UO (v d.d.).....	35
4.4.1.1 SKUPŠČINA DELNIŠKE DRUŽBE.....	35
4.4.1.2 UPRAVA.....	36
4.4.1.3 NADZORNI SVET.....	38
4.4.1.4 ENOTIRNI SISTEM (izvršni in neizvršni direktorji).....	40
4.4.1.5 KOMISIJE UO (izvršni in neizvršni direktorji).....	40
4.4.1.6 JAVNE ALI MAJHNE DRUŽBE.....	42
4.5 EVROPSKA DELNIŠKA DRUŽBA – sklop 1.....	43
5. DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO.....	45
5.1 RAZLIKE IN SORODNOSTI MED D.O.O. IN D.D.....	45
5.2 USTANOVITEV D.O.O.....	46

5.3. POSLOVNI VLOŽKI.....	47
5.4.KAPITAL.....	48
5.5.PRAVICE IN OBVEZNOSTI DRUŽBENIKOV.....	48
5.6.SPREMEMBA DRUŽBENE POGODBE.....	50
5.7.IZSTOP DRUŽBENIKA.....	50
5.8.UPRAVLJANJE d.o.o.....	51
5.8.1 SKUPŠČINA DRUŽBENIKOV.....	52
5.8.2 NADZORNI SVET.....	55
5.8.3 POSLOVODJA.....	55
5.9.ENOSEBNA D.O.O.....	56
6.ZAPISKI.....	57
6.1OSEBE V PRAVU.....	57
6.2KAPITAL	59

1. SPLOŠNO

1.1 POGLAVJA IZ PRAVA GOSPODARSKIH DRUŽB

(označbe novosti, moji zapiski, možna vprašanja)

1.1.1 PRAVO GOSPODARSKIH DRUŽB

pomemben **del gospodarskega prava** je ureditev posameznih gospodarskih subjektov, njihovega pravnega položaja in njihove notranje organizacije (pravo gospodarskih družb):

- v angleškem pravu Company Law,
- v ameriškem Law of Corporations,
- v nemškem Gesellschaftsrecht,
- v francoskem Droit de societies ...

* * * * *

Korporacijsko pravo = del, pb. 1/3 gospodarskega prava

- Gospodarsko statusno pravo obravnava: notranjo organizacijo, razmerja v upravljanju, premoženjska razmerja, nastanek in prenehanje.
- združitvi (fuzije), povezovanje, preoblikovanje

Kaj je korporacijsko pravo?

Korporacijsko pravo je del gospodarskega prava. Korporacijsko pravo obsega:

- ureditev pravnega položaja (statusa) gospodarskih subjektov
- ureja notranjo organizacijo, notranjo urejenost
- razmerja pri upravljanju
- premoženjska razmerja (pravice)
- vprašanja povezana z združitvami, povezovanjem in preoblikovanjem
- razmerja z nastankom (registrski postopki) in prenehanjem (likvidacijo).

Razlika:

STEČAJ – poplačilo vseh upnikov iz stečajne mase oz. zmanjšanje terjatev upnikov, v kolikor je premoženje manjše
LIKVIDACIJA – razdelitev preostalega premoženja lastnikom, po predhodnem poplačilu vseh upnikov.

Pojasni pojme združitve, povezovanje in preoblikovanje!

ZDRUŽITEV:

- PRIPOJITEV – A prenese premoženje na B, A preneha obstajati, ne da bi se opravila likvidacija. Upniki imajo pravno nasledstvo.
- SPOJITEV – A prenese premoženje na družbo, ki je posebej za to na novo ustvarjena. Zavarovanje upnikov se ne spremeni. Kako je z upniki je temeljno vprašanje. Pravno nasledstvo A in B ne obstaja več = C in prenese se premoženje na najo, pa tudi dolgovi.

POVEZOVANJE: 3 vrste koncernov + holding

PREOBLIKOVANJE – sprememba pravne organizacijske oblike (npr. iz d.o.o. v d.d.), včeraj družbeniki, danes delničarji. Pomembno! Ni prenehanje, ampak gre za kontinuiteto pravne osebe. Spremeni se torej samo organizacijska oblika, položaj upnikov se ne spremeni, ker gre za isto osebo.

Gospodarsko pravo je širši pojem od korporacijskega.

1. Korporacijsko pravo (je del gospodarskega prava),
2. Gospodarsko pogodbeno pravo (urejeno v obligacijskem zakonu)
3. Tržno pravo - pravo industrijske lastnine (patenti, licence
- pravo konkurence, nelojalna, modeli, dumping).

GOSPODARSKO PRAVO je del civilnega prava. Delitev prava po 3 kriterijih: **(ni za snov!!!)**

1.

- A) JAVNO – upravno, ustavno, kazensko
- B) CIVILNO (ali zasebno ali državljansko) =obligacijsko, stvarno, dedno, družinsko, delovno

2.

- A) DOMAČE (velik del prava EU je domače, načelo neposredne uporabe, neposrednega učinka, primarnosti (spremembe ustave, da se odrekamo dela suverenosti in prenesemo na mednarodno organizacijo za človekovo pravice 3b)

- B) MEDNARODNO

3.

- A) MATERIALNO

- B) PROCESNO

* * * * *

Podjetniško pravo

ukvarja se s fenomenom podjetja kot družbene asociacije ljudi, ki združujejo v podjetju svoja sredstva ali svoje delo v procesu medsebojnega sodelovanja

Kodifikacije trgovinskega prava

- za razvoj te pravne panoge so posebej pomembne velike kodifikacije trgovinskega prava v 19. stoletju:
- Code de commerce (**1807**) - prvo zakonsko ureditev delniške družbe je dal francoski trgovinski zakonik iz leta 1807,
- Das Allgemeine Handelsgesetzbuch (**1861**) - Nemčija je uredila delniško družbo v splošnem trgovinskem zakoniku,
- Companies Act (**1862**) – le leto za Nemčijo je enako storila tudi Anglija,
- navedeni zakoniki so bili vzor za kodifikacijo trgovinskega (gospodarskega) prava v drugih evropskih državah.

Zakoni kot viri statusnega gospodarskega prava v RS

na podlagi ustavnih določb so bili sprejeti zakoni za posamezna področja, ki natančneje pravno urejajo ta področja.

- Zakon o gospodarskih družbah (ZGD) – je najpomembnejši vir prava gospodarskih družb,
- Zakon o zadrugah - ureja pravni položaj zadrug ter
- Zakon o bančništvu
- Zakon o zavarovalništvu
- Zakon o zavodih in Zakon o gospodarskih javnih službah
- Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji – ureja stečajno pravo kot del gospodarskega prava
- Zakon o trgu vrednostnih papirjev
- Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje
- Zakon o zadrugah
- Zakon o finančnem poslovanju podjetij

1.1.2 PODROČJA HARMONIZACIJE V EU – Pravni viri EU

Nauči se predvsem imena in kaj pomenijo. Direktiva je naročilo EU državi, kako naj neka država nekaj naredi. Za to so določeni roki, do kdaj mora narediti. Če ne, so sankcije. V vmesnem obdobju velja nacionalna zakonodaja.

- **Prva direktiva** Sveta 68/151/EGS z dne 9. marca 1968 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za **varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb**, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 58 Pogodbe, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (UL L št. 65 z dne 14. 3. 1968, str. 8) s spremembami (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 68/151/EGS), **PUBLICITETNA (o razkritju javnih podatkov)**.
- **Druga direktiva** Sveta 77/91/EGS z dne 13. decembra 1976 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 58 Pogodbe glede **ustanavljanja delniških družb ter ohranjanja in spreminjanja njihovega kapitala**, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (UL L št. 26 z dne 31. 1. 1977, str. 1) s spremembami (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 77/91/EGS), **KAPITALSKA**

Harmonizacija eu

- **Tretja direktiva** Sveta 78/855/EGS z dne 9. oktobra 1978 o **združitvi delniških družb**, ki temelji na členu 54(3)(g) Pogodbe (UL L št. 295 z dne 20. 10. 1978, str. 36) s spremembami (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 78/855/EGS). **Združitev:**
  - **PRIPOJITEV** – prenos premoženja na neko drugo (že obstoječo ali novo) družbo.
  - **SPOJITEV** -
- (pripojitev, spojitev)
- **Četrta direktiva** Sveta 78/660/EGS z dne 25. julija 1978 o **letnih računovodskih izkazih** posameznih vrst družb, ki temelji na členu 54(3)(g) Pogodbe (UL L št. 222 z dne 14. 8. 1978, str. 11) s spremembami (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 78/660/EGS), **BILANČNA**
- **Šesta direktiva** Sveta 82/891/EGS z dne 17. decembra 1982 o **delitvi delniških družb**, ki temelji na členu 54(3)(g) Pogodbe (UL L št. 378 z dne 31. 12. 1982, str. 47) s spremembami (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 82/891/EGS). **Delitev:**
  - **RAZDELITEV** – celotno premoženje se razdeli na več manjših premoženj.
  - **ODDELITEV** – en del premoženja se prenese na drugo novoustanovljeno ali že obstoječo družbo.
- **Sedma direktiva** Sveta 83/349/EGS z dne 13. junija 1983 o **konsolidiranih računovodskih izkazih**, ki temelji na členu 54(3)(g) Pogodbe (UL L št. 193 z dne 18. 7. 1983, str. 1) s spremembami (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 83/349/EGS), **O KONOLIDACIJI BILANC**
- **Osma direktiva** Sveta 84/253/EGS z dne 10. aprila 1984 o **revizijah bilanc**, ki temelji na členu 54(3)(g) Pogodbe o **dovoljenjih za osebe, pooblaščne za izvajanje obvezne revizije računovodskih listin** (UL L št. 126 z dne 12. 5. 1984, str. 20) s spremembami (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 84/253/EGS), **O DOVOLJENJIH ZA REVIZORJE**
- **Enajsta direktiva** Sveta 89/666/EGS z dne 21. decembra 1989 o **razkritjih podružnic**, ki jih v državi članici odprejo nekatere oblike družb, za katere velja zakonodaja druge države (UL L št. 395 z dne 30. 12. 1989, str. 36) s spremembami (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 89/666/EGS)
- **Dvanajsta direktiva** Sveta na področju prava družb 89/667/EEC z dne 21. decembra 1989 o **družbah z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom** (UL L št. 395 z dne 30. 12. 1989, str. 40) s spremembami (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 89/667/EGS).
- **Trinajsta** (t. i. prevzemna) direktiva je bila sprejeta leta 2004 kot zadnja v EU.

Viri EU

Z ZGD1 se podrobneje ureja tudi izvajanje naslednjih **uredb Evropske skupnosti**:

- Uredba Sveta 2137/85/EGS z dne 25. julija 1985 o **Evropskem gospodarskem združenju** (EGIZ) (UL 199 z dne 31. 7. 1985, str. 1)
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta 1606/2002/ES z dne 19. 7. 2002 o **uporabi mednarodnih računovodskih standardov** (UL L Št. 243 z dne 11. 9. 2002; str. 1) in
- Uredba Komisije 1725/2003/ES z dne 29. 9. 2003 o **sprejemu določenih mednarodnih računovodskih standardov** v skladu z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta 1606/2002/EC (UL L Št. 261 z dne 13. 10. 2003, str. 1) s spremembami
- ZGD 1 uzakonja Uredbo o statutu evropske delniške družbe iz leta 2001 in z njo povezano Direktivo o sodelovanju delavcev pri upravljanju v evropski delniški družbi. Rok za implementacijo navedene uredbe se je iztekel oktobra 2004, to je tri leta po njenem sprejemu.

* * * * *

1.1.3 DIREKTIVA, UREDBA

Kaj je DIREKTIVA?

Je neposredno zavezujoča samo za države članice, glede cilja, ki ga mora država sprejeti v okviru določenega roka. Zavezuje države članice, da z državno zakonodajo določajo cilje, ki jih narekuje direktiva – določa rok, s katerim je potrebno vsebino direktive vnesti v zakone. Zavezujoča samo za države članice in to z nacionalno zakonodajo.

Primer:

Direktiva (okvirni zakon) o dopolnitvi statuta EU, d.d. Je naročilo EU, da mora država npr. v 3 letih dopolniti zakonodajo, da bo dosežen učinek oz. doseženi cilji iz direktive.

Primer: naročilo EU državi, kaj je treba storiti

= harmonizacija (roki) sankcije. V vmesnem obdobju velja nacionalna zakonodaja. Implementacija, rok npr. 3 leta; Če se v tem roku ne uredi, sledi odškodninska tožba pred sodiščem evropske skupnosti. Za neuveljavljene direktive veljajo EU pravila – dokazati pred sodiščem; Če sodišče ne ve, katero direktivo naj uvelja, preda EU sodišču v presojo.

Kaj je UREDBA?

Je neposredno zavezujoča za vse naslovljence (države in državljane). To je EVROPSKI zakon, ki neposredno velja – učinkuje direktno iz Bruslja, zato ni potreben njen prenos v nacionalno zakonodajo.

Primer:

Evropska d.d. – EU je neposredno z zakonom uredila ta vprašanja. Sprejeta je bila uredba, EU je prepustila nekaj malo stvari, da se urejajo z nacionalno zakonodajo (velja tudi nekaj določb iz GDB 1)

(Pazi: razlika med uporabo izraza uredba v SLO in EU – izrazoslovje ne ustreza nacionalnemu! !!!

v SLO je to podzakonski predpis, v EU je zakon

v SLO je vlada izvršni organ, parlament pa zakonodajni.

V EU zakone sprejema   - SVET EU (ministri – zakonodajni organ
                                       - EU parlament je tudi zakonodajni organ

Med tema organoma se vrši sodelovanje, soodločanje, dajanje soglasij

Ni jasne delitve na izvršno in zakonodajno, razen pri sodni.

EU komisija – je izvršni organ, je izključni predlagatelj za uvedbe in direktive.

Npr.

1. uredba sveta o GIZ
2. o mednarodnih računovodskih standardih
3. o evropski d.o.

• * * *

2. ZAKON O GOSPODARSKIH DRUŽBAH

ZAKON O GOSPODARSKIH DRUŽBAH (ZGD)

1976 je status gosp. subjektov urejal Zakon o združenem delu

1989-1993 Zakon o podjetju

1993 ZGD

2006 ZGD 1

2.1 SESTAVA ZGD

Sestava ZGD-ja

I. del - Splošne določbe

v tem delu obravnava vprašanja, ki veljajo za vse gospodarske družbe ter dodatno ureja podjetnika posameznika; ta del je razdeljen na 8 poglavij:

1. splošno
2. firma
3. sedež
4. zastopanje
5. poslovna skrivnost in prepoved konkurence
6. sodni register
7. poslovne knjige in letno poročilo
8. podjetnik

II. del – Družbe

v tem delu obravnava vsako gospodarsko družbo posebej, ter poleg tega še:

osebne družbe

- družba z neomejeno odgovornostjo (1. pogl.),
- komanditna družba (2. pogl.) in
- tiha družba (3. pogl.) (ni pravna oseba; je samostojni nosilec pravic in obveznosti do tretjih, pojavlja se nosilec tihe družbe = pogodbeno razmerje nosilca tihe družbe in tihega družbenika)

kapitalske družbe

- delniška družba (4. pogl.)
- komanditna delniška družba (5. pogl.)
- družba z omejeno odgovornostjo (6. pogl.)

povezane družbe (7. pogl.)

gospodarsko interesno združenje (8. pogl.)

združitve in preoblikovanje družb (9. pogl.)

tuja podjetja (10. pogl.)

invalidska podjetja (11. pogl.)

(povezovanje, združitve, preoblikovanje
stečaj, likvidacija, pravila o fin. poslovanju
Zadruga: posebni zakon o zadrugah)

* * *

Katere so sestavine ZGD?

Gospodarska družba je:

1. **pravna oseba**
2. njena dejavnost je **pridobitna** – na trgu ustvarja prihodke
3. organizira pa se v eno od zakonsko določenih **pravnoorganizacijskih oblik**:
  - a. kot **osebna družba** (d.n.o., komanditna družba, tiha družba (ni pravna oseba)
  - b. kot **kapitalska družba** (d.o.o., d.d., k.d.d.)

(knjiga str. 101-102) oz. zapiske str. 12-13

* * *

2.2 PRENOVA ZGD**Prenova: ZGD-1; vsebinski sklopi:**

- Sklop 1: Evropska delniška družba
- Sklop 2: Evro
- Sklop 3: Določbe iz ZPre ter revizija
- Sklop 4: Prenova ureditve s.p.
- Sklop 5: Prenova ureditve d.o.o.
- Sklop 6: Enotirni sistem upravljanja d.d. in
- Sklop 7: Prenova drugih določb; squeeze out, sell out.
- Sklop 8: Mednarodni računovodski standardi

1. sklop EVROPSKA d.d.

Možnost, da se družba lahko preoblikuje v evropske delniške družbe. Svobodno premika svoj sedež iz ene države v drugo (npr. izbere tisto državo, ki je bolj prijazna, in sedež prenese v to državo, ne da bi bilo potrebno prenehanje in ustanovitev družbe na novo (izbere se torej tista država, ki ima prijazno davčno in korporacijsko pravno okolje).

2. sklop EVRO

Renominacija iz tolarke v evrske zneske. To se lahko uredi na 2 načina:

a) uvedba kosovne delnice

so na novo uvedeni tip delnic. Značilnost: da nimajo nominalnega zneska.

Prej:

$$\text{Število delnic} \times \text{nominalna vrednost} = \text{osnovni kapital}$$

Zdaj:

$$\frac{\text{Osnovni Kapital}}{\text{Št. delnic}} = \text{kosovna delnica}$$

b) postopek zaokroževanja (povečanje ali zmanjšanje) osnovnega kapitala

in s tem povezanega spreminjanja osnovnega kapitala – uvedba novega nominalnega zneska delnice (iz 1000 SIT v 1 EUR).

Povečanje osnovnega kapitala je lahko (npr. iz 4,11 na 5 EUR)

- **efektivno** – z izdajo novih delnic oz. dokapitalizacijo (ko se dejansko vplačajo)

- **iz sredstev družbe** – vplačajo se rezerv ali nerazdeljenega dobička iz preteklih let. Dodatne delnic dobijo delničarji v sorazmerju z delnicami, ki jih že imajo.

3. Sklop – Določbe iz ZPre in revizija

Posebna revizija – nanaša na se vodenje poslov (npr. Mercator). V primeru dvoma v pravilno poslovanje možnost delničarjev, da od skupščine zahtevajo izredno revizijo (v breme stroškov).

Izredna revizija – nanaša se na ponovni pregled letnega poročila.

6. Sklop – ENOTIRNI NAČIN UPRAVLJANJA

Prostovoljna odločitev (prej določen dvotirni sistem za nekatere večje družbe) družba se sama odloči za enotirni ali dvotirni sistem upravljanja. Možnost odpraviti nadzorni svet.

➤ **Značilnosti:**

DVOTIRNI SISTEM:

- **Uprava** – (poslovodska funkcija); *delo avtonomno, samostojno*, na lastno odgovornost v breme družbe
- **Nadzorni svet** – (nadzorna funkcija)

ENOTIRNI SISTEM:

- **Upravni odbor** – organ enotirnega načina, ki je praviloma sestavljen iz:
  - o **Izvršnih članov** – (poslovođenje); *delo po usmeritvi upravnega odbora*. Lahko notranji ali zunanji.
  - o **Neizvršnih članov** – (nadzorniki) – praviloma zunanji člani.

Upravni odbor – predsednik nima zastopniških pooblastil, ne podpisuje pogodb, ni izvršni direktor
 ŠEF je izvršni oz. eden izmed večjih izvršnih direktorjev.
 Korektivi: sestav neodvisnih neizvršnih direktorjev.

➤ **Razlike:**

- o **DVOTIRNI SISTEM** – *stroga ločitev* nadzorne funkcije od upravljalске. Uprava namreč samostojno odloča o poslovanju, nadzorni svet se nima pravice vmešavati.
- o **ENOTIRNI SISTEM** – obe funkciji sta *v enem organu*. Izvršni člani delajo po navodilih upravnega odbora.

ENOTIRNI SISTEM:

- **Šibkost:**
  - o Je v pomankljivi nadzorni funkciji, ko ni obveznih nadzornih direktorje (npr. Enron, ZDA). Osredotočamo se izključno na vodenje poslov, zato možnost zanemarjanja nadzorne funkcije.
  - o Brez urejene nadzorstvene funkcije pride v korporaciji prej ali slej do zloma. V EU korporacijah so mnogi (nadzorniki?) plačani kot uradniki, v ZDA kot lastniki iz kapitalskega dobička.
- **Prednost:**
  - o Visoka stopnja fleksibilnosti.
  - o Krajša pot od delničarja do posloводства.
  - o Neizvršni direktor naj bi bil praviloma zunanji član
  - o priporočilo EU o položaju neizvršnih direktorjev je, da se lahko njegove usmeritve uresničujejo z zakonom ali s Kodeksom.
  - o SLO se je odločila za ureditev s kodeksom.(profesionalna etika) - Kodeks upravljanja javnih d.d. (kolizija interesov).

Primernost sistema je odvisna **glede na strukturo delničarjev**:

- ENOTIRNI SISTEM – je primeren za manjšo stopnjo razpršenosti lastništva (manjše število delničarjev z velikimi deleži)
- DVOTIRNI SISTEM – je primeren za večjo stopnjo razpršenosti lastništva (večje število delničarjev z manjšimi deleži).

SLO zakon dovoljuje, da sta lahko obe funkciji združeni v eni osebi (predsednik UO = lahko izvršilni direktor)

EU – NE, strogo ločeno

ZDA – DA in NE

V SLO izkušenj z enotirnim načinom ni, ker do ZGD 1 sploh ni bil opredeljen. Nekatere družbe se že odločajo za uvedbo enotirnega sistema.

7. sklop – PRENOVA DRUGIH DOLOČB

- SQUEEZE OUT (iztisnitev): razmerje 90:10 – obratno: večinski delničarji imajo pravico, da odkupijo od manjšinskih delničarjev.
- SELL OUT (izstop manjšinskih delničarjev): razmerje 10:90. 10 % manjšinskih delničarjev ima pravico zahtevati od 90 % večinski delničarjev, da jim delnice odkupi po pošteni tržni vrednosti.

Obveznica = obligacijsko razmerje

Delnica = ne dobite glavnico nazaj od družbe ampak kupnino, ko jo prodamo,

Cilj ZGD-1 je z zakonskimi spremembami:

- ustvariti pravne podlage za ustrezno prilagoditev nominalnih zneskov delnic ali osnovnih vložkov in osnovnega kapitala **pri prehodu na denarno valuto evro**;
- ustvariti pravne podlage za uvedbo **kosovnih delnic**;
- ustvariti pravne podlage za uvedbo **enotirnega sistema upravljanja** delniških družb;
- ustvariti pravne podlage za **uvedbo evropske delniške družbe** – Societas Europaea v slovenski pravni sistem;
- uvaja v slovenski pravni red instituta iztisnitve (*squeeze-out*) in izstopa (*sell-out*) manjšinskih delničarjev;
- prenesti med drugim določbe o izredni reviziji iz zakona, ki ureja prevzeme;
- izboljšati normativno ureditev DOO;
- poenostaviti normativno ureditev za SP in omogočiti preoblikovanje podjetnika v kapitalsko družbo;

I. DEL

3. SPLOŠNE DOLOČBE

3.1 PRAVNI SUBJEKTI

Vrste pravnih oseb Pravna teorija razlikuje med **korporacijami in ustanovami**.

1. Korporacija

- značilna po tem, da se združi več oseb tako, da nastane nova oseba, praviloma različna od tistih, ki so se vanjo združevale. Korporacija ostane kot oseba naprej, ne glede na to, da se spreminjajo njeni ustanovitelji, t.j. osebe, ki so se vanjo združile.
- korporacija je torej članska združba. Osebe, ki korporacijo ustanovijo, so njeni člani, ki oblikujejo in izražajo poslovno voljo korporacije kot osebe z lastno pravno sposobnostjo,

- je pravna oseba, ki jo sestavlja več oseb (članov) in ima lahko določeno premoženje, vendar to ni nujno,
- **zasebnopravne korporacije** kot so društva, gospodarske družbe, zadruga ter **javnopravne korporacije** kot so država, občina, druge lokalne skupnosti.

2. Ustanove

- značilne po premoženju, ki ima določen namen (personificirano premoženje), in po tem, da ustanovitelji nimajo vloge članov, ki bi upravljali namensko vezano premoženje. S premoženjem ustanove gospodari uprava v skladu z določenim namenom in ne ustanovitelji po članskem načelu.
- nimajo članov oz. družbenikov, ampak le upravo in morebitne druge organe upravljanja in poslovanja ter destinatarje,
- ustanove bi lahko razvrstili tudi po namenu, zaradi katerega so ustanovljene, in sicer na **družinske ustanove** (upravičenci so le krog družine), **cerkvene ustanove** (cerkveni nameni), **splošno koristne ustanove** (kulturni, znanstveni itd. nameni), **socialne ustanove** (različni dobrodelni nameni) ter **podjetniške ustanove**.

Podjetje, družba in firma

- **podjetje** (VSEBINA) je ekonomski pojem; lahko bi ga razumeli kot podjem, kot trajno ponavljajoče se poslovne dejavnosti (torej dejavnost sama, skupek pravic in obveznosti, delavci, know how), ki zaradi tega prerastejo v statusno obliko (=gospodarsko družbo), ki jo določa pravni red. **Je premoženje (kapital), naložen v gospodarsko funkcijo, ki se organizira v eno od oblik družb. Vgrajeni so pričakovani donosi.**

Premoženje: denar, stvari=stvarni vložki, pravice (ustvarjeni kapital)

zamenjava delnic z obveznicami – znebiti se manjšincev – delniski kapital se spremeni v obvezniškega.

- **gospodarske družbe** (OBLIKA) so pravnoorganizacijske oblike, ki so na voljo podjetjem in jih določa pravni red, za opravljanje podjetniške dejavnosti. Firma je ime gospo. družbe.
- **firma** (IME) je ime gospodarske družbe oz. pravnega subjekta(v stečaj gre lahko le gospodarska družba, ne pa firma = ang. trademark)

3.2 STATUSNE ZNAČILNOSTI GOSPODARSKIH DRUŽB

* * * * *

Statusne sestavine (značilnosti) gospodarskih družb: - posamezne statusne sestavine? Oblike!

- dejavnost
- firma
- sedež
- odgovornost za obveznosti
- kapital
- zastopnik

Po teh značilnostih se gospodarske družbe razlikujejo med seboj, so predmet sodne registracije.

* * * * *

3.2.1 SPLOŠNO

Pravna osebnost

gospodarska družba je pravna oseba (vse razen tihe družbe), kar pomeni, da:

- je lahko lastnik premičnin in nepremičnin,
- je **pravna oseba**; lahko pridobiva pravice in obveznosti, pri čemer je bistvo pravne osebnosti je v sposobnosti pravne osebe biti nosilec pravic in obveznosti v pravnih razmerjih
- lahko toži ali je tožena,
- lastnost pravne osebe pridobi z vpisom v register (pred vpisom v register veljajo za razmerja med družbeniki pravila o **civilnopravni družbeni pogodbi**; velja, da so osebe, ki pred vpisom družbe v register nastopajo v imenu gospodarske družbe, odgovorne osebno z osebnim premoženjem, vsi družbeniki so solidarno odgovorni za obveznosti take družbe),
- vse gospodarske družbe so torej **pravne osebe po samem zakonu**; med gospodarske družbe ZGD uvršča tudi tiho družbo, ki pa ni pravna oseba; podjetnik posameznik prav tako nima samostojne pravne osebnosti,
- organizirana je v eni izmed pravnih oblik
- pridobitnega značaja

Pridobitna dejavnost

- gospodarska družba je **korporacija pridobitnega namena**, vendar ZGD določa, da se gospodarske družbe štejejo tudi tedaj, če v skladu z zakonom v celoti ali deloma opravljajo dejavnost, ki ni pridobitna.
- pridobitna dejavnost vsaka tista, ki je usmerjena v razdelitev dobička oziroma katere namen je pridobivanje donosa na vloženo premoženje (kapital).

Organiziranost v eni od zakonsko določenih oblik

gospodarska družba se organizira v eni izmed teh oblik:

- kot **osebna družba** (družba z neom. odgovornostjo, komanditna družba, tiha družba),
- kot **kapitalska družba** (družba z omejeno odgovornostjo, delniška družba in komanditna delniška družba).

ZGD poleg gospodarskih družb pozna še dve vrsti opravljanja gospodarske dejavnosti, in sicer:

- **gospodarsko interesno združenje**, v katero se lahko povezujejo osebne ali kapitalske družbe, ki ima za cilj olajšati in pospeševati pridobitno dejavnost svojih članov, izboljševati in povečevati rezultate te dejavnosti, ne pa ustvarjati lastnega dobička, in je torej nepridobitna organizacija.
- **samostojni podjetnik – posamezni**, ki je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost s svojo izključno dejavnostjo in ga je treba razlikovati od **obrti**, ki je način opravljanja določene dejavnosti, urejen s posebnimi predpisi.

Dejavnost gospodarske družbe – določi ustanovitelj

družbe smejo kot dejavnost opravljati **vse posle, razen tistih, ki se po zakonu ne smejo** opravljati kot gospodarski posli, **dejavnost se določi s standardno klasifikacijo dejavnosti. opravlja posle za izpolnjevanje donosov na vložen kapital.**

- ZGD izhaja iz načela, da je dovoljeno vse, kar ni prepovedano oz. da **je ustanovitelj družbe pri izbiri dejavnosti avtonomen**. Družba namreč sme opravljati vse posle, razen tistih, ki se po zakonu ne smejo opravljati kot gospodarski posli.

v pojem dejavnosti sicer sodijo **vse tiste poslovne dejavnosti, ki jih gospodarska družba opravlja, da uresniči namen**, zaradi katerega je ustanovljena:

- kot pridobitna dejavnost se šteje vsaka dejavnost, ki se izvaja na trgu zaradi pridobivanja dobička. Praviloma bo dejavnost gospodarskih družb pridobitna;
- lahko pa se oblika gospodarske družbe uporabi tudi za opravljanje nepridobitne dejavnosti;

dejavnost so **posli, ki jih trajno in sistematično opravlja** gospodarska družba **zaradi uresničevanja svojega namena**;

z zakonom se lahko določi, da določene gospodarske posle lahko opravljajo:

- le družbe, določene z zakonom, ali
- le določene vrste družb (tako npr. velja, da bančne posle lahko opravljajo le banke kot delniške družbe, katerih značilnosti oz. posebnosti ureja zakon posebej, [zavarovalnice](#)) ali
- le druge organizacije (zakon torej lahko predpiše, da določene gospodarske posle opravljajo le organizacije, katerih status in organizacijo sam določi in pri tem ne gre za oblike gospodarskih družb).

družbe **smejo opravljati gospodarske posle:**

- le v okviru dejavnosti, ki je vpisana v register (**glavna dejavnost**),
- tudi vse druge posle, ki so potrebni za njen obstoj in za opravljanje dejavnosti, ne pomenijo pa neposrednega opravljanja dejavnosti (**pomožni ali stranski posli**).

* * * * *

Dejavnost gospodarske družbe!

TRI PRAVILA:

Prvo pravilo: dejavnost določi ustanovitelj, sme se opravljati vsakršno dovoljeno dejavnost, določi se standardna klasifikacija dejavnosti, da se upravlja dejavnost za pridobivanje donosov oz. povečanje vložene kapitala.

Drugo pravilo:

- Nekatero družbo smejo opravljati samo z zakonom določene dejavnosti (banke, zavarovalnice,...).
- Nekatero dejavnost smejo opravljati samo z zakonom določene institucije.
- Obstaja še stranska dejavnost (npr. nakupi OOS, investicije,...).

Tretje pravilo:

Vprašanje: Ali so posli sklenjeni izven registrirane dejavnosti:

- a) dovoljeni
- b) veljavni

Odgovor: Posli niso dovoljeni, so veljavni pod pogojem, da tretji ni vedel, da je sklenil z družbo posel, za katero je bila registrirana.

* * * * *

Registrirana ali glavna dejavnost

- dejavnost, to je izbor poslov, s katerimi se bo ukvarjala gospodarska družba, določi ustanovitelj **v ustanovitvenem aktu**; dejavnost mora biti vpisana v registru.
- gospodarska družba sme opravljati svojo gospodarsko dejavnost le tedaj in le tisto dejavnost, ki je vpisana v register,
- če družba opravlja neko dejavnost izven okvira registrirane dejavnosti, **sicer krši predpise, vendar takšni posli niso neveljavni**. ZGD namreč določa, da so pravni posli, ki jih sklene družba s tretjimi osebami in s katerimi prekorači v registru vpisano dejavnost ali sicer dovoljene posle, veljavni, razen če je tretja oseba vedela ali bi morala vedeti za prekoračitev (omiljeno načelo ultra vires).
- če torej tretja oseba ni v dobri veri (ve, da družba posluje izven registrirane dejavnosti), takšni posli niso veljavni. Vendar pa navedba dejavnosti v registru in možnost, da se tretji seznanijo z registrirano dejavnostjo družbe, še ne pomeni, da je tretja oseba vedela ali da bi morala vedeti za prekoračitev, torej da se je s tem tudi dejansko seznanila.

Ali so posli, sklenjeni izven registrirane dejavnosti dovoljeni, veljavni?

- a) dovoljeni [NISO](#)
- b) veljavni [SO](#) pod pogojem dobre vere tretjega (za katere ni vedel ali ne bi mogel vedeti)

= kršitev predpisov, sledijo sankcije (za tistega ki opravi posel in neregistrirane dejavnosti)

Pomožni ali stranski posli

Pleg registrirane dejavnosti je družbi dovoljeno, da opravlja tudi **druge posle**, za katere sicer ni registrirana, so pa potrebni za njen obstoj in za opravljanje dejavnosti, vendar ne pomenijo neposrednega opravljanja dejavnosti. Gre za posle, ki jih gospodarska družba opravi občasno, da bi si zagotavljala možnosti za svoje delovanje, ne pa kot uresničevanje gospodarskega namena, zaradi katerega je ustanovljena (npr. nakup ali najem avtomobila za lastne prevoze, prodaja opuščene objekta itd.).

Odločba o izpolnjevanju pogojev za opravljanje dejavnosti

Zakon izrecno prepoveduje, da bi družba začela opravljati dejavnost, preden ni **vpisana v register in preden ne izpolni z zakonom določenih pogojev**. Okoliščino, da je družba vpisana v register, ter izpolnjevanje predpisanih pogojev za opravljanje dejavnosti mora ugotoviti pristojni inšpekcijski organ. Dokler takšne ugotovitve (odločbe) inšpekcijskega organa družba ni pridobila, se šteje, da ji ni dovoljeno opravljati gospodarske dejavnosti.

3.2.2 FIRMA

* * * * *

Kaj je firma? Opredeli sestavine firme!

Firma je ime, s katerim družba posluje.

Sestavine firme – so z zakonom določene in sicer:

- navedba dejavnosti   izvozna dejavnost
- fantazijski dodatek   Metalka
- oznaka   d.o.o.
- sedež   Dalmatinova 2, Ljubljana

Poznamo:

- Skrajšano firmo: Metalka d.o.o.
- Nameravano firmo: dana možnost, da firma v 1 letu registrira, kaj bi delala. Sodišče po enem letu lahko zavrne.

* * * * *

Firma

Firma je **ime, s katerim družba posluje**, je distinktivni, razlikovalni element v pravnem prometu, zato se ob trajno uspešnem gospodarskem poslovanju firma družbe spremeni v samostojno poslovno kategorijo, ki ima svojo materialno vrednost,

Vpisana mora biti v sodni register in jo mora imeti vsaka družba.

➤ **Obvezne sestavine firme**

- I. označba, ki napotuje na dejavnost družbe,
- II. dodatne obvezne sestavine firme za posamezne vrste družb:
  - firma **komanditne družbe** mora vsebovati priimek vsaj enega komplementarja ter označbo "**k.d.**". Imena komanditistov ne smejo biti v firmi;
  - **tiha družba** posluje s firmo nosilca tihe družbe. Pri firmi nosilca tihe družbe se lahko uporablja dodatek, ki razkriva, da družba posluje s tihim družbenikom (s t.d.);
  - **družba z omejeno odgovornostjo** oz. **delniška družba** mora imeti v firmi dodatno sestavino in označbo, da gre za družbo z omejeno odgovornostjo ("**d.o.o.**") oz. delniško družbo ("**d.d.**");
  - firma **komanditne delniške družbe** mora imeti v firmi sestavino, po kateri se razlikuje od firm drugih družb, ter označbo, da gre za komanditno delniško družbo ("**k.d.d.**").

➤ **Dodatne sestavine (fantazijski dodatek)**

- dodatne sestavine iz 13. člena ZGD so za osebne družbe fakultativne, za kapitalske družbe pa obvezne.

- dodatne sestavine ne smejo biti take, da spravljajo ali utegnejo spraviti v zmoto glede vrste ali obsega poslovanja ali da bi utegnile priti do zamenjave s firmo ali znakom razlikovanja druge osebe. Dodatne sestavine tudi ne bi smele biti take, da bi kršile druge pravice drugih oseb (npr. osebnostne);

Firma se mora torej **jasno razlikovati od firm drugih družb**, ne sme zavajati drugih udeležencev na trgu in ne sme posegati v druge pravice industrijske lastnine (npr. znaki in razlikovanja) ter v kakršne koli druge pravice, ki jih imajo druge osebe.

- npr. Trgovsko izvozno uvozno podjetje Metalka, d.d. Dalmatinova 2, Ljubljana (kapitalska družba. Fantazijski dodatek = Metalka
- pri osebnih družbah je ime odgovornega družbenika in ostali, pri s.p tudi.

Skrajšana firma

firma lahko posluje le s skrajšano firmo, ki vsebujejo sestavino po kateri se firma družbe loči od drugih in označbo za kakšno obliko družbe gre npr. **Metalka d.d.**

3.2.2.1 Temeljna načela firmskega prava

Naštetj načela firme!

1. Načelo obveznosti firme

brez firme se družba ne more ustanoviti, se vpisati v sodni register in ne poslovati – **družba je dolžna opravljati.**

2. Načelo proste izbire firme

Ustanovitelj določa firmo. Pri tem so neke omejitve: firma ne sme biti v nasprotju z moralo, ne sme upoštevati blagovnih znamk drugih organizacij, besedo SLO le z dovoljenjem vlade,...

Družbeniki lahko družbi določijo kakršnokoli ime, s katerim se bo družba razlikovala od drugih, obstaja pa vrsta izjem od načela proste izbire:

- firma ne sme imeti sestavin, ki so v nasprotju z zakonom ali moralo,
- firma ne sme vsebovati znanih blagovnih oz. storitvenih znamk drugih upravičencev,
- absolutna prepoved besed in znakov, ki pomenijo uradne znake in imena drugih držav in mednarodnih organizacij,
- besedo Slovenija se v firmo lahko vnese le z dovoljenjem vlade,
- dovoljenje organa je potrebno tudi, če gre za označbe lokalne skupnosti, vendar pri tem ne gre za geografski pojem (npr. Štejska pivovarna je OK),

Uporaba **osebni imen** v firmi družbe:

- v firmo družbe se lahko vnese ime družbenika (to je pri nekaterih družbah celo obvezno, pri drugih pa zgolj dopustno),
- uporaba imena 3. osebe - če oseba še živi, mora za uporabo v firmi dati dovoljenje), čene živi več je potrebno dovoljenje zakonca oz. sorodnikov, če the ni več je potrebno dovoljenje MNZ)

3. Načelo stvarnosti in resničnosti

sestavine ne smejo spravljati v zmoto, zlast pride to načelo v poštev pri majhnih družbah – **firma ne sme odražati nečesa, česar ne ustreza dejanskemu stanju.**

4. Načelo izključnosti firme

- firma družbe **se mora jasno razlikovati od firm vseh drugih družb** v Sloveniji, saj gre za znak razlikovanja;
- firma ne sme biti zamenljiva z drugo; kriterij zamenljivosti je povprečen potrošnik,

- jasno je kdaj sta firmi enaki, ni pa jasno kdaj se razlikujeta
- Drvo Export vs. Export Drvo, OHO vs. UHU, Deit vs. Diet, Fructa vs. Fructal. Ixtlan vs. Xlan

5. Načelo varstva firme

Poznamo dva mehanizma varstva

- **javnopravno varstvo** - ob vpisu nove družbe v sodni register sodišče po uradni dolžnosti pazi na to, da firma ustreza zakonu; prednost ima družba, ki je prva vložila predlog) – **zavezuje sodišče**.
- **civilnopravno varstvo** - varstvo mora biti dano tudi vsaki družbi, ki je prej vpisana v register in misli, da se kasneje vpisana firma ne razlikuje bistveno od njene; v 3 letih po vpisu sporne firme v register lahko s tožbo zahteva izbris iz sodnega registra in odškodnino, če ji je nastala škoda – (npr. [zahtevek za izbris, odškodninski zahtevek](#)).
- **konkorenčnopravno varstvo** - zaradi zamenljivosti so oškodovani potrošniki – **zavajanje potrošnikov zaradi uporabe firme, nelojalna konkurenca**.

Nameravana firma

- sodišče vpiše nameravano firmo za dobo enega leta pod pogojem, da bo v tem roku ustanovljena družba,
- če prijavitelj nameravane firme v tem roku ne prijavi vpisa ustanovitve družbe, sodišče po uradni dolžnosti izbriše nameravano firmo,
- bistvo nameravane firme je torej v tem, da se registrira, preden se ustanovi družba

3.2.3 SEDEŽ

- **je kraj, kjer družba posluje; kot sedež se šteje kraj, ki je kot sedež vpisan v register;** družba v ustanovitvenem aktu lahko kot sedež določi bodisi:
  - o kraj, kjer opravlja dejavnost ali
  - o kraj, kjer se pretežno vodijo njeni posli.
- če je dejanski sedež različen od registriranega, se lahko tretje osebe glede pravnih posledic, odvisnih od sedeža družbe, sklicujejo na dejanski sedež.
- tako kot za dejavnost in firmo velja tudi za sedež, da sodi med podatke, ki jih **mora vsebovati prijava za vpis** družbe v sodni register, če pride do sprememb v register vpisanih podatkov, npr. spremembe sedeža, je treba opraviti prijavo spremembe podatka;
- sedež je pomemben, ker se po njem ravna pripadnost posamezne gospodarske družbe določenemu pravnemu sistemu; tako veljajo vse gospodarske družbe, ki imajo sede v RS, za slovenske pravne osebe.

Podružnice

- enote, v katerih se vodi poslovanje družbe in so zunaj kraja sedeža družbe, lahko imajo status podružnice. **Podružnica je posebne vrste dislocirana enota**, saj se vpiše v register, čeprav ni pravna oseba.
- ZGD določa, da smejo podružnice, čeprav niso pravne osebe, opravljati vse posle, ki jih sicer lahko opravlja družba (31-2 člen ZGD).

3.2.4 ZASTOPANJE

* * * * *

je opravljanje pravnih poslov v imenu in na račun nekoga drugega.

Po katerih kriterijih je razporejeno zastopanje?

Razporejeno je po 2 kriterijih:

- a) Kaj je pravni temelj za zastopanje?
- b) Kolikšen je obseg pooblastil?

Zakonski zastopnik

- a) Pravni temelj: Zakon
- b) Obseg zastopanja: Neomejeno - soglasje NS, ki je dano upravi, nima pravnega učinka za veljavnost

Statutarni zastopnik

- a) Pravni temelj: Statut
- b) Obseg zastopanja: Različen – odvisen od določil v statutu

Prokurist

- a) Pravni temelj: Sklep prostovoljnega organa (pravni posel)
- b) Obseg zastopanja: Določa zakon – s pravnim poslom ni mogoče povečevati ali zmanjševati prokuristovo pooblastilo. Lahko opravlja vse posle, razen obremenitve in odtujitve nepremičnin.

Poslovni pooblaščenec

- a) Pravni temelj: Pravni posel – je pisna listina, pooblastilo
- b) Obseg zastopanja: Različen – velja pa načelo, da nihče ne more prenesti več pravic, kot jih ima sam.

Pooblaščenec iz zaposlitve

- a) Pravni temelj: Pogodba o zaposlitvi (npr. trgovski potnik, agent zavarovalnice,...)
- b) Obseg zastopanja: ?

* * * * *

Čeprav je zastopanje posebej urejeno pri vsaki družbi posebej, ZGD vsebuje tudi nekatere skupne določbe glede zastopanja družb; v skupnih določbah o zastopanju, veljavnih za vse družbe, ZGD pozna **zakonskega in statutarnega zastopnika ter ureja prokuro**. O **pooblaščenca** v ZGD ni ureditve, saj se glede tega uporabljajo predpisi obligacijskega prava.

- družbo zastopajo osebe, ki so navedene v zakonu (**zakonski zastopnik** - izvorno pooblastilo). **Pravni temelj je zakon, obseg zastopanja = neomejen (direktor, poslovodja):**
  - o d.n.o. - vsak družbenik, če ni z družbeno pogodbo izvzet,
  - o k.d. in k.d.d. - komplementar, komanditist je izrecno izključen iz z.,
  - o t.d. - nosilec tihe družbe,
  - o d.d. - uprava,
  - o d.o.o. - poslovodja, eden ali več (direktor)
- osebe, ki so navedene v aktu o ustanovitvi družbe (**statutarni zastopnik** - izvorno pooblastilo), ni jih potrebno imenovati osebno, dovolj po funkciji, ki jo opravljajo. **Pravni temelj je statut, obseg odvisen od določitve v statutu.**
- **prokurist**, P. temelj = sklep pristojnega organa (pravni posel), obseg: določa zakon. Opravlja vse pravne posle, razen odvojitve in obremenitve nepremičnin.
- osebe, ki jih zastopnik v okviru svojih pooblastil pisno pooblasti (**pooblaščenec** - izvedeno pooblastilo);
  - o **poslovni pooblaščenec** – pravni temelj = pravni posel, enostranski pooblastitelj (pooblastilo), obseg: različen, velja načelo, da nihče ne more na drugega prenesti več pravic, kolikor jih sam ima.
  - o **pooblaščenec iz zaposlitve** (povezava z delom iz pogodbe o zaposlitvi) npr. zavarovalni agent, trgovski potnik, prodajalec kruha...

Prokura kot splošno pooblastilo

- lahko se podeli z izrecno izjavo in po postopku, določenem v aktu o ustanovitvi;
- prokura se da lahko eni ali več osebam posamezno ali pa dvema ali več osebam skupno, pri **skupni prokuri** dve ali več oseb pomenijo skupnega prokurista, kar pomeni,
  - o da te osebe skupaj zastopajo družbo, kar npr. pomeni, da morajo skupni prokuristi vsi sopolpisati pogodbo oz. drugače izjavljati poslovno voljo družbe,
  - o izjema od skupnega opravljanja pravnih dejanj v imenu in za račun družbe (aktivno zastopanje) je sprejemanje izjave volje (pasivno zastopanje). **Tretja oseba namreč lahko veljavno izjavi voljo tudi enemu samemu prokuristu.**

- lahko se da **samo za podružnico** (kar mora biti izrecno označeno v registru in pri podpisu prokurista);
- zakonsko določeni obseg prokure daje pooblastilo za zastopanje **pri vseh pravnih dejanjih, ki spadajo v pravno sposobnost družbe, razen za odsvajanje ali obremenjevanje nepremičnin** (za kar mora biti prokurist posebej pooblaščen);
- **omejitev prokure nima pravnega učinka** proti tretjim osebam
  - o zakonsko določeni obseg pooblastil za zastopanje je namenjen predvsem **varnosti pravnega prometa**. Zato tudi obvezna določba, da teh ni mogoče omejevati.

Soglasje nadzornega sveta k poslom nima pravnega učinka na veljavnost posla = NI omejitve uprave.

Odgovornost za obveznosti in spregled pravne osebnosti

= kdo; iz čigavega premoženja se poplačajo obveznosti, ki jih družba ustvari pri svoje poslovanju.

TRI PRAVILA:

1. z **vsem svojim premoženjem** so odgovorni za obveznosti:

- podjetnik posameznik,
- družbe,
- podjetnik posameznik ali družba za obveznosti, ki so nastale iz poslovanja tihe družbe.

2. **družbeniki so odgovorni** za obveznosti družbe s svojim premoženjem v:

- družbi z neomejeno odgovornostjo
- komplementarji v k.d. in k.d.d..

družbeniki, ki niso odgovorni za obveznosti družbe, so:

- delničarji v d.d.,
- družbeniki v d.o.o.,
- komanditisti v k.d. oz. k.d.d.

3. Spregled pravne osebnosti

Če zavestno zmanjšaš premoženje družbe za svojo korist (npr. Grubelič – plačilo ½ avta in če te točke ne bi bilo, bi se zgodba končala brez epiloga).

- ne glede na pravila o odgovornosti za obveznosti velja v našem pravu institut spregleda pravne osebnosti, ki je izjema od pravila, da družbeniki v določenih primerih (pri d.d., d.o.o. in komanditisti pri k.d. ter k.d.d.) niso odgovorni za obveznosti družbe;
- četudi torej gre za družbenika, ki po splošnem pravilu ne bi bil odgovoren za obveznosti družbe, to pravilo odpove in taki družbeniki so odgovorni v teh primerih:
  - o so družbo kot pravno osebo zlorabili, da bi dosegli prepovedan cilj,
  - o če so pravno osebo zlorabili za oškodovanje upnikov,
  - o če so ravnali s premoženjem pravne osebe kot s svojim lastnim premoženjem,
  - o če so zmanjšali premoženje pravne osebe (v svojo ali tujo korist) in so pri tem vedeli ali bi morali vedeti, da ta ne bo sposobna poravnati svojih obveznosti.

Če gre za zavestno oškodovanje; ustanovitev družbe za zlorabe, nedovoljene namene, se upnike poplača lahko tudi iz osebne premoženja družbenikov.

3.2.5 POSLOVNA SKRIVNOST

Za **poslovno skrivnost** se štejejo podatki, za katere tako določi družba s **pisnim sklepom**

- S tem sklepom morajo biti **seznanjeni družbeniki**, delavci, člani organov družbe in druge osebe, ki morajo varovati poslovno skrivnost.

- Ne glede na to, ali so določeni s sklepi, se za poslovno skrivnost štejejo tudi podatki, za katere je očitno, da bi nastala **občutna škoda**, če bi zanje izvedela nepooblaščen oseba.
- Družbeniki, delavci, člani organov družbe in druge osebe so **odgovorni za izdajo poslovne skrivnosti**, če so vedeli ali bi morali vedeti za tako naravo podatkov.
- Za poslovno skrivnost se ne morejo določiti podatki, ki so po zakonu javni ali podatki o kršitvi zakona ali dobrih poslovnih običajev.

Gre za vse tisto, kar bi škodilo družbi če bi do tega prišle nepooblaščen osebe.

3.2.6 SODNI REGISTER

sodni register je javna knjiga, ki je na vpogled vsem zainteresiranim in vsebuje podatke o glavnih statusnih značilnostih vseh vpisanih subjektov in o dejstvih, ki so pomembna za pravni promet, s čimer se utrjuje pravna varnost v poslovnem prometu,

Načela sodnega registra

1. Načelo obveznega vpisa (vsaka družba oz. vsak drug pravni subjekt mora biti vpisan v SR, v SR se obvezno vpisujejo tudi podružnice),
2. Načelo javnosti (vse tisto, kar je vpisano v SR, je javno, vsi podatki so dostopni vsakomur, ki izkaže poslovni ali drug interes)
3. Publicitetno načelo (vsa dejstva in podatki so vpisani v SR in objavljeni v UL RS)
4. Načelo zaupanja (registrsko stanje pomeni, da ne more biti oškodovan tisti, ki se v dobri veri zanese na vpisane podatke v SR)
5. Načelo ažurnosti (vsa nova dejstva in podatki morajo biti v SR vnešeni v določenem roku)

3.2.7 POSLOVNE KNJIGE IN LETNO POROČILO

Objava podatkov in sporočil družbe, uporaba jezika

- Če zakon določa **dolžnost objave** posameznih podatkov ali sporočil družbe, se objavijo v UL RS, če zakon ne določa drugače.
- Če akt o ustanovitvi določa, da je treba objaviti posamezne podatke ali sporočila družbe, se objavijo v UL RS ali dnevniku, ki izhaja na celotnem območju RS, ali tako kot določa zakon.
- Ti podatki ali sporočila družbe se objavijo **tudi v glasilu ali elektronskem mediju** družbe.

Poslovodstvo mora zagotoviti, da **sporazumevanje z zaposlenimi** v družbi v zvezi z:

- dajanjem navodil za delo zaposlenim,
- vodenjem postopkov, v katerih se odloča o pravicah zaposlenih,
- sodelovanjem delavcev pri upravljanju

poteka v slovenskem jeziku, (na nar. območjih, pa lahko tudi v italijanskem ali madžarskem jeziku).

V slovenskem jeziku morajo biti sestavljeni in objavljeni akti družbe:

če so z zakonom ali aktom o ustanovitvi družbe **določeni kot obvezni**,
 če so **namenjeni družbenikom** ali so pomembni za uresničevanje njihovih pravic in obveznosti,
 če so namenjeni osebam, ki so v družbi **v delovnem razmerju**, ali
 če so naslovljeni na državljane RS v zvezi z zadevami družbe.

Na območjih, kjer živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, se lahko uporablja tudi italijanski ali madžarski jezik.

Ta pravila ne posegajo v predpise o jeziku v uradnem poslovanju v Republiki Sloveniji in o jeziku pri poslovanju s potrošniki v Republiki Sloveniji

3.3 GOSPODARSKI SUBJEKTI

* * * * *

Kaj so gospodarski subjekti?

To so:

- GOSPODARSKE DRUŽBE
  - o Splošne:
    - Osebne družbe (d.n.o., k.d., tiha družba)
    - Kapitalske družbe (d.o.o., k.d.d., evropska delniška družba)
  - o Posebne – urejene s posebnim zakonom. Za njih sicer velja ZGD, vendar samo podrejeno t.j. v kolikor ni za njih s predpisom drugače določeno. To so npr:
    - zavarovalnice, vzajemne družbe, banke (npr. Zakon o bančništvu: najmanj 2 člana uprave, pristojnosti nadzornega sveta so večje, kot je po ZGD-ju), DZU, Ljubljanska borza (npr. za člane uprave je potrebno soglasje ATVP), KDD, investicijske družbe,...
- S.p.
- GOSPODARSKO INTERESNA ZDRUŽENJA (GIZ)
- ZADRUGE (družba za vzajemno zavarovanje – Vzajemna)

* * * * *

Organiziranost v eni od zakonsko določenih oblik

gospodarska družba se organizira v eni izmed teh oblik:

- kot **osebna družba** (družba z neom. odgovornostjo, komanditna družba, tiha družba),
- kot **kapitalska družba** (družba z omejeno odgovornostjo, delniška družba in komanditna delniška družba).

ZGD poleg gospodarskih družb pozna še dve vrsti opravljanja gospodarske dejavnosti, in sicer:

- **gospodarsko interesno združenje**, v katero se lahko povezujejo osebne ali kapitalske družbe, ki ima za cilj olajšati in pospeševati pridobitno dejavnost svojih članov, izboljševati in povečevati rezultate te dejavnosti, ne pa ustvarjati lastnega dobička, in je torej nepridobitna organizacija.
- **samostojni podjetnik – posamezni**, ki je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost s svojo izključno dejavnostjo in ga je treba razlikovati od **obrta**, ki je način opravljanja določene dejavnosti, urejen s posebnimi predpisi.

Gospodarski subjekti:

- **gospodarske družbe,**
- **SP**
- **GIZ (zadruge)**

3. člen

(1) Po ZGD1 je gospodarska družba pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja **pridobitno dejavnost** kot svojo izključno dejavnost.

(2) Pridobitna dejavnost po tem zakonu je vsaka dejavnost, ki se opravlja na trgu zaradi pridobivanja dobička.

(3) Gospodarske družbe (v nadaljnjem besedilu: družba) iz prvega odstavka tega člena se organizirajo v eni izmed oblik:

- kot **osebne družbe**: družba z neomejeno odgovornostjo, komanditna družba in tiha družba, ali
- kot **kapitalske družbe**: družba z omejeno odgovornostjo, delniška družba, komanditna delniška družba in evropska delniška družba.

(4) Družbe iz prejšnjega odstavka se štejejo za gospodarske družbe, tudi če v skladu z zakonom v celoti ali deloma opravljajo dejavnost, ki ni pridobitna.

(5) Ustanovitelj družbe ali gospodarskega interesnega združenja je lahko vsaka fizična ali pravna oseba, če zakon ne določa drugače.

(6) Podjetnik po tem zakonu je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost v okviru organiziranega podjetja.

Mikro družba je družba, ki izpolnjuje dve od teh meril:

- povprečno št. zaposlenih v poslovnem letu ne presega **10**,
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo **2.000.000 evrov** in
- vrednost aktive ne presega **2.000.000 evrov**.

Majhna družba je družba, ki ni mikro družba in, ki izpolnjuje dve od teh meril:

- povprečno število zaposlenih v poslovnem letu ne presega 50,
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo 7.300.000 evrov in
- vrednost aktive ne presega 3.650.000 evrov.

Srednja družba je družba, ki ni mikro družba ali majhna družba in ki izpolnjuje dve od teh meril:

- povprečno število zaposlenih v poslovnem letu ne presega 250,
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo 29.200.000 evrov in
- vrednost aktive ne presega 14.600.000 evrov.

Velika družba je družba, ki ni mikro družba, ali majhna družba, ali srednja družba.

II. DEL - DRUŽBE

4. DELNIŠKE DRUŽBE

4.1 D.D.

4.1.1 RAZLIKE MED D.D. IN D.O.O.

Razlike med d.d. in d.o.o.!

(2. predavanje)

D.D.	D.O.O.
Kapital zbran javno – cirkulativnost kapitala. Gre za izdajo vrednostnih papirjev – delnice. Družba je odprtega tipa.	Kapital zbran od najprej znanih družbenikov . Družba je zaprtega tipa.
Gre za lastniške deleže, ki so predstavljeni z delnicami .	Poslovni deleži – pridobi se z vplačilom osnovnega vložka (denar, stvari ali pravice). Kasneje so lahko tudi različni.
Delnice imajo nominalno vrednost .	Deleži so razdeljeni na neenake dele .
Način nastanka: statut	Pogodba o ustanovitvi
Izdaja novih vrednostnih papirjev.	Prepovedano je izdajati VP
Prenos lastništva: neomejen	Omejena prenosljivost lastništva, ki pa je glede na pogodbo lahko urejena še strožje (konsenz – pravica do izstopa družbenika, uveljavljanje prednostne pravice).
	Uveljavljanje prednostne pravice , ki je zakonsko določeno, vendar se lahko z pogodbo o ustanovitvi določi tudi drugače (če v pogodbi zapišejo, da prednostne pravice NI, potem ne velja zakonska določba).
	V pogodbi se lahko opredeli tudi konsenz o prodaji poslovnega deleža (možnost izstopa družbenika in ponuditi njegov delež ostalim družbenikom). Razlogi za izstop: <ul style="list-style-type: none"> - drugi družbeniki mu ne dajo soglasja - če družbenik ne more uveljavljati svojih gospodarskih interesov Pri možnosti izstopa so zakonsko določena pravila, kako je z razdelitvijo deleža
je mnogo bolj strogo, formalno urejena (več zakonsko opredeljenih stvari)	bolj gibka svobodna oblika , ki se jo lahko uredi pogodbeno; <ul style="list-style-type: none"> - udeležba pri upravljanju - udeležba pri dobičku Lahko se uredijo disproporcionalno glede na lastniški delež.
Vodijo najeti vodje	Vodijo praviloma družbeniki (nastane s pogodbo)

Glasovalna pravica: brez omejitev	Z omejitvami
	Dispozitivnost glede na urejanje in uporabe dispozitivnih pravic, če je v pogodbi to določeno

Sorodnosti:

Obe sta pravni osebi, kapitalski družbi, zakonsko določeni zastopniki, predpisan min. kapital, registracija/ smiselno se uporabljajo enako pravilo glede večanja OK, zmanjšanja prenehanja.

Poslovni delež, delnice – se pridobi z vplačilom osnovnega vložka.

DELNICE:

ZGD; imenske delnice se prenašajo z indosamentom (zapis na hrbtni strani delnice).

Trije pomeni delnic:

1. sorazmeni del osnovnega kapitala
2. delnica kot vsebina pravic:
  - a. članskih ali korporacijskih
  - b. premoženjskih
3. delnica kot vrednostni papir

Dve funkciji delnic:

- prezentacijska (predložitvena) – zaradi uresničitve glasovalnih pravic na skupščini
- cirkulacijska – prenos članskih in premoženjskih pravic

VREDNOSTNI PAPIRJI

- so pravni instrument za prenos pravic
- velja pravilo o inkorporaciji (pravica v papirju). Pravica nastane, se prenaša in preneha samo skupaj s papirjem (samo na podlagi vknjižbe pri KDD)

Razvrstitve VP:**Po gospodarskem namenu:**

- na področju prometa blaga in storitev (materialni VP, ček, menica, skladiščnica, konosament)
- na področju financiranja podjetij (delnica, obveznica, opcije, hibridni VP = derivativi, izvedeni VP)

Po vsebini pravice

- **korporacijske** – dajejo članske pravice (npr. delnica)
- **stvarno pravne** – se prenašajo stvarne pravice (=lastninske in zastavne pravice) npr. lombardni kredit
- **obligacijsko pravne** – gre za dolžniško-upniško razmerje. Npr. obveznica: izdajatelj obveznice je dolžnik, upravičenec obveznice je upnik. Njuno razmerje je začasno - dospelost, izplačilo glavnice, obresti se ponavadi izplačujejo sproti.

Glede na upravičenca

- imetniški ali prinosniški – prenašajo se s tradicijo oz. izročitvijo o odstupu pravic
- imenski – prenašajo se s cesijsko pogodbo
- orderski – prenašajo se po odredbi.

4.1.2 RAZLIKE MED DELNICAMI IN OBVEZNICAMI

Razlikovanje med delnicami in obveznicami

DELNICE	OBVEZNICE
Stvarnopravni korporacijski papir	Obligacijski pravni papir, dolžniško upniški
Nakup je naložba	Nakup je kredit
Razmerje je trajno (trajna naložba)	Razmerje je začasno (pride do dospelosti, z dospelostjo se konča, pride do izpolnitve)
Donos je fleksibilen - ni zagotovljen, odvisen od uspeha poslovanja družbe, bolj tvegan. Izraža se v delu dobička/delnico = dividenda.	Donos je fiksno določen v obliki obrestne mere (cena uporabe kapital)
Zagotavlja korporacijske pravice (t.j. povezane z upravljanjem)	Pravic upravljanja NI

Sorodnosti:

- Oba sta vrednostna papirja
- Oba kotirata na trgu VP in se jima tržna vrednost spreminja
- Oba se uporabljata za financiranje podjetij – s tem, da je delnica instrument lastniškega financiranja, obveznica pa instrument dolžniškega financiranja.

VIRI SREDSTEV: bilanca: [pl. delnic se izraža v lastniškem kapitalu,](#)
[pl obveznice pa med obveznosti GD.](#)

4.1.3 POJEM DELNIŠKE DRUŽBE

Dve definiciji:

- delniška družba tista družba, ki ima osnovni kapital (osnovno glavnico) razdeljen na delnice, (na enake dele)
- d.d. je družba, ki zbira kapital za svojo ustanovitev in delovanje z javno prodajo delnic urejena je v ZGD1, ZTVP1, ZFpp; sprejet je nov Zpre (UK public company, USA corporation)
 javna družba = tista, ki je uvrščena na borzo.

N: OSNOVNI KAPITAL V EVRIH

- **osnovni kapital in delnice** se glasijo na nominalne zneske, izražene v EVRIH, ali pa so kosovne;
- najnižji nominalni znesek **osnovnega kapitala je 25 000 evrov (6 mio SIT),**
- najnižji nominalni **znesek delnic je 1 evro** sicer so delnice nične.

4.1.3 DELNICE

➤ POMEN DELNICE

Delnice (trojni pomen) so:

- **sorazmerni del** osnovnega kapitala d.d.
- **vrednostni papirji**, pisne listine (v sodobnem času nematerializirani v.p.), na katerih sta zapisani obveznost izdajatelja in pravica upravičenca in so v pravnem prometu
- **vsebina članskih pravic** (delnica zagotavlja pravico do upravljanja oz. nadzorstva, pravico do udeležbe pri dobičku ter do udeležbe pri likvidacijski masi ob prenehanju d.d., vendar po poplačilu upnikov). [članskih ali korporacijskih](#)

➤ FUNKCIJE DELNICE

Funkcije delnice

- **prezentacijska (predložitvena) funkcija** delnic se izraža predvsem v obveznosti, da se delničar izkaže pred zasedanjem skupščine in da je to pogoj za vpis na seznam udeležencev, ki imajo glasovalno pravico.
- **cirkulativna funkcija delnice - s prenosom delnice se prenašajo pravice**, ki iz nje izhajajo (upravlj. in premož.). [je orodje prenosa članskih in premoženjskih pravic](#)

➤ VRSTE DELNIC

VRSTE DELNIC

Navadne in prednostne delnice

- vsaka delnica zagotavlja glasovalno pravico, **brez glasovalne pravice pa se lahko izdajajo samo prednostne delnice** (družba le-teh ne sme imeti v sestavi osnovnega kapitala več kot $\frac{1}{2}$), [vsaka delnica ima 1 glas, ni dopustno delnici vzeti te pravice \(izjema zakon\)](#)
- prepovedano je izdajati delnice, ki bi ob enakem deležu v osnovnem kapitalu dajale **različno število glasov** (multiple shares, golden share); [ni dopustno dati več pravic na 1 delnico](#)

Glede na pravice, ki izhajajo iz delnice, ZGD razlikuje:

Navadne delnice morajo zagotavljati

- pravico do udeležbe pri upravljanju družbe
- pravico do dela dobička in
- pravico do dela preostalega premoženja po likvidaciji.

Prednostne delnice zagotavljajo imetnikom določene prednostne pravice, na primer:

- prednost pri izplačilu **vnajprej določenih zneskov ali odstotkov od nominalne vrednosti delnic ali dobička**,
- prednost pri izplačilu **ob likvidaciji družbe** in
- druge pravice, **določene s statutom** družbe
- [glasovalna pravica se lahko izključi lahko pa tudi ne, ni avtomatično odvezeta.](#)
- [bistvo prednostnih delničarjev je v najprej določeni višini dividende \(v % ali v absolutnem znesku\) preden dobijo navadni delničarji kakršnokoli dividendo,](#)
- [prednost pri izplačilu likvidacijske aktive](#)

ZGD ureja dve vrsti prednostnih delnic:

- **zbirne (kumulativne)**, ki dajejo njenemu imetniku pravico do izplačila vseh še neizplačanih dividend, preden se imetnikom navadnih delnic izplačajo kakršnekoli dividende ([navadne](#))
- **udeležbene (participativne)**, ki dajejo imetniku poleg prednostne dividende še pravico do izplačila dividend, ki pripadajo imetnikom navadnih delnic ([do neke fix. dividende, če se razdeli dobiček tako med navadne in prednostne delničarje – udeležba v dobičku](#))

Pravice iz delnic so **nedeljive**

Delnice z enako pravico sestavljajo en **razred**

- [glasovalna pravica se izključi](#) samo v primeru, če se prednosti uresničujejo (če se ne, se glasovna pravica vrne, to je če se ne izplača fix. dividenda).

Družba ne sme izdati več kot 50% prednostnih delnic, omejitev! značilnosti so podobne tudi za obveznice (ni upravljanje, fix. donos)

Prednostno dividende vnaprej določene, npr. rastoča dividenda.

4.1.4 PRAVICE

PRAVICE

KORPORACIJSKE ali ČLANSKE (zagotavlja jih delnica)

- voliti in biti voljen v organe družbe
- glasovalna pravica (se ravna po nominalnih zneskih delnic/načelo sorazmernosti)
- pravica do obveščeniosti (se uresničuje na skuščini delničarjev, izven samo, če se tiče tudi drugih)
- pravica do izpodbijanja skupščinskih sklepov
- pravica do sprožanja izredne revizije (do sklica notranje in zunanje revizije)
- manjšinske pravice (do sklica skupščine, postavljanja točk na dnevni red.)

PREMOŽENJSKE PRAVICE (materialne pravice)

pravica do dividende oz. udeležbe na dobičku

- pravico do udeležbe na dobičku obstaja ne glede na vrsto delnic;
- deleži pri dobičku so sorazmerni z nominalnimi zneski delnic;
- dividende se izplačajo le iz dobička družbe, dobiček družbe se lahko razdeli med delničarje ali pa pusti nerazdeljen
- udeležba v razliki med nakupno in prodajno vrednostjo = kapitalski donos

pravica do likvidacijskega deleža

- z vplačilom osnovnega vložka v družbo, le-ta postane last družbe,
- do tega premoženja pride delničar le v primeru postopka zmanjšanja osnovnega kapitala in ob prenehanju družbe (= likvidacija) **pravica do udeležbe v likvidacijski aktivi** (preostanek premoženja po poplačilu upnikov, ki je na razpolago za razdelitev med delničarje). Pri stečaju likvidacijske aktive NI. Likvidacija je razpustitev družbe, poplačati vse upnike, ostanek premoženja – vnovčenje v denar = likvidacijska aktiva. Razdelitev po načelu sorazmernosti oz. proporcionalnosti. Pri stečaju je premoženje manjše od dolga.

prednostna pravica do novih (nove emisije) delnic

- ta pravica pride v poštev le, če d.d. sklene povečati osnovni kapital
- gre za predkupno pravico dotedanjih delničarjev, da lahko v sorazmerju z njihovimi deleži v osnovnem kapitalu odkupijo novo izdane delnice (zakonska določba s podlago izključitve, sklep, sklep skupščine $\frac{3}{4}$, lahko se tej pravici delničarji tudi odrečejo)
- ta pravica zagotavlja ohranjanje notranje sestave razmerij med delničarji

Nominalno povečanje OK   sklep skupščine, cenejše financiranje od kredita;
je pravica delničarjev do sorazmernega dela delnic (nič ne stare, ker ni obresti, kot pri npr. kedutu, stanejo edino dividende.

na dodatnem listu knjigovodski primer povečanja kapitala

N: Delnice so lahko oblikovane kot:

- delnice z nominalnim zneskom ali kot
  - kosovne delnice; družba ne sme imeti hkrati obeh oblik delnic
- Delež delnice z nominalnim zneskom v osnovnem kapitalu se določa po razmerju med njenim nominalnim zneskom in zneskom osnovnega kapitala.
  - Kosovne delnice se ne glasijo na nominalni znesek. Vsaka kosovna delnica ima enak delež in pripadajoč znesek v osnovnem kapitalu.
  - Znesek v osnovnem kapitalu, ki pripada posamezni kosovni delnici (pripadajoč znesek) ne sme biti nižji od 1 evra.
  - Delež posamezne kosovne delnice v osnovnem kapitalu se določa glede na število izdanih kosovnih delnic (sankcija za drugačno ureditev: ničnost in solidarna odgovornost)

4.1.5 KOSOVNE DELNICE**Kosovna delnica**

- Delniška družba ima svoj osnovni kapital razdeljen na kose (kosovne delnice) in ne na delnice z nominalnim kapitalom
- Kosovne delnice se ne glasijo na nominalni znesek; predstavljajo enak delni znesek osnovnega kapitala, ki iz delnice ni razviden (fiktivni nominalni znesek, računska vrednost ali pripadajoči znesek kosovne delnice)
- Delni znesek lahko ugotovimo iz osnovnega kapitala, ki ga delimo s številom vseh kosovnih delnic,
- Najnižji pripadajoči znesek kosovne delnice, ki je hkrati tudi najnižji emisijski znesek za prodajo le-te je 1 evro

Razdelitev in združitev delnic

S spremembo statuta se lahko pri nespremenjenem osnovnem kapitalu delnice z nominalnim zneskom ali kosovne delnice:

- razdelijo na delnice z nižjim nominalnim zneskom ali na več kosov (določeno s statutom) ali
  - združijo v delnice z višjim nominalnim zneskom ali v manj kosov, če s tem soglašajo vsi delničarji
- Delnica se ne sme izdati za emisijski znesek, ki je nižji od nominalnega zneska, pri kosovni delnici pa od pripadajočega zneska (najmanjši emisijski znesek).
  - Izdaja delnice za višji znesek je dopustna.

4.1.6 STATUT**STATUT DD**

- OBVEZNE SESTAVINE (točno določene z zakonom)
  - DOPUSTNE SESTAVINE (niso točno dolčene z zakonom, ali jih zakon ne ureja)
- OBVEZNE SESTAVINE – statusne značilnosti (firma, sedež, dejavnost,...), podatkih o delnicah (št. delnic, nominalna vrednost, kosovne,...), lastnosti delnic, določen način upravljanja (enotirni, dvotirni),...
  - DOPUSTNE SESTAVINE:

- a) Drugačna ureditev od zakonske
- b) Dodatna ureditev od zakonske

Drugačna ureditev

Velja načelo statutarne strogosti! Z zakonom določi tudi drugače – *s statutom se lahko spremeni tisto, kar zakon izrecno dovoli* (za emisijo novih delnic npr. $\frac{3}{4}$ večina - če statut ne določa drugače, ampak samo višja!), (npr. mandatna doba članov organov vodenja 6 let, če statut ne določa drugače ; lahko je recimo od 1 do 6 let).

Dodatna ureditev

Ta je dopustna le, če gre za vprašanje, ki ga zakon ni uredil celovito (dokončno); je težje ugotovljivo. Npr. ali se lahko dajo dodatne pristojnosti NS!

Posebnosti direktorja in članov nadzornih odborov:

- odškodninska obveznost nastopi v primeru kršitve (standarda) dolžne skrbnosti. To pomeni, da ravna ali opusti, drugače kot bi bilo treba ravnati
- obrnjeno dokazno breme (predpostavlja se, da je škodo povzročila uprava s svojimi odločitvami, lahko pa dokeže, da je ravnala tako, kot je bilo treba, odgovornost je predpostavljena
- odgovornost je solidarna, hkratna, po upniški izbiri, zahtevke se lahko uperi v vse ali enega člana uprave; regresna zavezanost = regresni zahtevke do ostalih članov uprave, če eden plača škodo.

Velja za člane uprave in smiselno tudi za člane nadzornega sveta (v skladu z njihovimi pristojnostmi)

NADZORNI SVET: odškodninsko odgovoren za opustitev nadzora, skrbnost!, solidarnost članov

ravnanje/opustitev

oz.

- da škoda nastane (vsako prikrajšanje na premoženju in to je tudi rpeprečitev njegovega povečanja!
- če nadzorni svet npr. ne odpokliče uprave, ki povzroča škodo, je odškodninsko odgovoren.

RAZREŠNICA= ugotovitev skupščine, da je uprava v preteklem obdobju dobro delala, ne posega z ničemer v mandat, lahko je nepodelitev razmeršnice = kritika upravi

NEZAUPNICA = odločitev skupščine, ki ne vpliva na mandat ampak izraža nezadovoljstvo skupščine nad vodenjem poslov ; ne preneha mandat uprave – nadzorni svet potem ukrepa in sprejme sklep o odpoklicu (ali pa ne)

ODPOKLIC = prenehanje korporacijskih funkcij (naprotno imenuvanju)

Skupščina ne more odpoklicati uprave.

Odgovornosti uprave, nadzornega sveta?

Gl. zapiske!

183. člen ZGD1 določa kaj je **vsebina statuta**. Statut mora po tem členu med drugim določati

183. člen

(vsebina statuta)

(1) Statut, ki mora biti sestavljen v obliki notarskega zapisa, **mora določati:**

- ime, priimek in prebivališče ali firmo in sedež vsakega ustanovitelja;
- firmo in sedež družbe;
- dejavnosti družbe;

- znesek osnovnega kapitala; (podatki o delnicah, lastnosti)
- **če ima družba delnice z nominalnim zneskom**: nominalni znesek delnic in število delnic vsakega nominalnega zneska, če je več razredov delnic, tudi razred delnic ter nominalne zneske in število delnic, ki se izdajo v posameznem razredu;
- **če ima družba kosovne delnice**: število delnic, če je več razredov delnic, tudi razred delnic in število delnic, ki se izdajo v posameznem razredu;
- ali se delnice glasijo na prinosnika ali na ime;
- znesek vplačanega kapitala na dan vpisa družbe v register in vsakokratni vplačani kapital;
- **sistem upravljanja (enotirni ali dvotirni); prejel je zakon določal dvotirni**
- **število članov organov vodenja ali nadzora, ali akt, v katerem se to določi;**
- **mandatna doba članov organov vodenja ali nadzora;**
- obliko in način objav, pomembnih za družbo ali delničarje;
- čas trajanja družbe, če je ustanovljena za določen čas, in
- način prenehanja družbe.

(2) Statut lahko posamezna vprašanja, ki jih ureja zakon, **uredi drugače samo, če zakon tako izrecno določa**. S statutom se lahko **dodatna vprašanja uredijo le, če zakon teh vprašanj ne ureja celovito**.

(3) Druga vprašanja, ki so pomembna za družbo in niso urejena s statutom, se lahko v skladu s tem zakonom uredijo v drugih aktih družbe.

PRIMERI:

Statut: lahko določi, da ima družba **poleg zakonskih tudi statutarne rezerve**

V takem primeru (statutarne rezerve) mora statut tudi določiti:

1. **višino statutarne rezerv** v absolutnem znesku ali v deležu od osnovnega ali celotnega lastnega kapitala;
2. **delež zneska čistega dobička** za oblikovanje zakonskih rezerv in rezerv iz dobička, ki se v posameznem poslovnem letu nameni za oblikovanje statutarne rezerv;
3. **namene**, za katere se lahko statutarne rezerve uporabijo.

Statutarne rezerve se lahko uporabijo samo **za namene, določene s statutom**.

Statut lahko določi: druge rezerve iz dobička, drugi nameni, vmesna dividenda

- Organi vodenja ali nadzora lahko pri sprejemu letnega poročila iz zneska čistega dobička, ki ostane, oblikujejo **druge rezerve iz dobička**, vendar za ta namen **ne smejo uporabiti več kot polovice zneska čistega dobička**,
- Statut pa lahko pooblasti organe vodenja ali nadzora, da smejo uporabiti tudi delež, ki **je večji od polovice zneska čistega dobička**.
- Če statut določa, da je bilančni dobiček dovoljeno uporabiti tudi **za druge namene** (na primer za izplačila zaposlenim ali članom organov vodenja ali nadzora), lahko skupščina s sklepom o uporabi bilančnega dobička odloči, da se ta uporabi tudi za te v druge namene
- 232.člen ZGD1 določa, da **statut lahko pooblašča poslovodstvo**, da po poteku poslovnega leta izplača **vmesno dividendo glede na predvideni bilančni dobiček**
- **vmesne dividende**

Statut: izbira eno ali dvotirnega sistema in določitev sestave, števila in mandata organov, sodno imenovanje

- 253. člen (izbira sistema upravljanja) določa, da so **organi vodenja ali nadzora uprava, upravni odbor in nadzorni svet**.
- Kot to določa 254. člen ZGD1 (sestava in število članov), zakon in **statut določata sestavo in število članov organov vodenja ali nadzora**.
- Po 255. členu ZGD1 (imenovanje in mandatna doba članov) so člani organov vodenja ali nadzora so imenovani **za obdobje, ki je določeno v statutu in ni daljše od šestih let**, z možnostjo ponovnega imenovanja (**neomejena**)

Statut: odločanje in delovanje v organih vodenja in nadzora

- 257. člen ZGD1 ureja odločanje v organih vodenja in nadzora. Organ vodenja ali nadzora mora biti **sklican vsaj enkrat v četrtletju ali krajšem obdobju, ki ga določa statut**.
- Organ vodenja ali nadzora je **sklepčen**, če je pri sklepanju navzoča vsaj polovica njegovih članov, **če statut ne določa drugače**.
- Za veljavnost sklepa organa vodenja ali nadzora je potrebna večina oddanih glasov, če zakon ne določa drugače. Če je enako število glasov **je odločilen glas predsednika** organa vodenja ali nadzora, **če ni s statutom določeno drugače**.
- Organ vodenja ali nadzora lahko sprejema sklepe **dopisno, telefonsko, z uporabo elektronskih** medijev ali drugače, če s tem soglašajo vsi člani organa vodenja ali nadzora, **razen če statut** ali poslovnik določata drugače.
- 258. člen ZGD1 (poslovnik) določa, da organ vodenja ali nadzora sprejme poslovnik o svojem delu z večino glasov vseh svojih članov. Posamezna vprašanja o delu organa vodenja ali nadzora **lahko določa statut**.
- 259. člen ZGD1 (udeležba na sejah) določa, da se sej organa vodenja ali nadzora se **ne smejo udeleževati osebe, ki niso člani** organov vodenja ali nadzora te družbe, **če statut ne določa drugače**.

4.2 EVRO – sklop 2

PREHOD NA EURO ZNESKE

Skupščina lahko **pooblasti upravni odbor ali nadzorni svet, da:**

- z dnem uvedbe evra izvede preračun osnovnega kapitala ob upoštevanju tečaja zamenjave
- izvede spremembe statuta, ki opredeljujejo znesek osnovnega kapitala družbe v evrih.

Po dnevu uvedbe evra bodo družbe, ki prehoda na evro še niso izvedle, **soočene s t.i. blokado registra** (Registersperre), ki jim bo omogočila spremembo vpisa registrskih podatkov o osnovnem kapitalu samo, če bodo istočasno s spremembo izvedli tudi ustrezno prilagoditev na evro.

Zaokroženje bodo družbe izvedle s **povečanjem ali zmanjšanjem osnovnega kapitala** tako, da bodo nominalne zneske delnic zaokrožile na najbližji višji ali nižji cel evro ali z novo razporeditvijo delnic

- Za zaokrožitve nominalnih zneskov delnic, zlasti s **povečanjem kapitala iz sredstev družbe**, je potrebno **preoblikovanje zneskov rezerv** v osnovni kapital.
  - *Tako je npr. za določitev ene delnice v nominalnem znesku 1.000 SIT, ki jim po preračunu odgovarja okoli 4.17 evrov, na znesek polnih 5 evrov potrebno povečanje osnovnega kapitala za skoraj 20 %.*
- Vsaka družba ne bo mogla zbrati teh zneskov iz svojih rezerv; preostane jim **prehod na kosovne delnic**

4.3 DOLOČBE IZ ZPre TER REVIZIJA – sklop 3

POSEBNA REVIZIJA

- nanaša se na posebna vprašanja s *področja vodenja poslov* (na ustanovitvene postopke, postopki v zvezi s povečanje in zmanjšanjem kapitala)
- je usmerjena *proti upravi*.
- je tudi *manjšinska pravica* (manjšinci lahko dobijo posebnega revizorja s sklepom sodišča). Predložiti morajo utemeljitev vzroka za domnevo o nepravilnosti. Sodišče imenuje revizorja, ki ga plača družba.

IZREDNA REVIZIJA

- nanaša se na *ponovno revizijo računovodskih izkazov* (še ena revizija letnega poročila). Npr. delničarji niso zadovoljni z ugotovitvami rednega revizorja, zato izredna revizija. Če se v reviziji ugotovi, da je družba utrpela škodo, uprava proti povzročitelju vloži odškodninski zahtevek. Če je to uprava, velja inštitut posebnega zastopnika. Skupščina imenuje odvetnika, ki v imenu družbe kot oškodovanec vloži tožbo proti članom uprave (uprava nima pasivne legitimacije = sposobnost biti tožen – to so lahko samo posamezni člani uprave).
- Tudi tu je treba sodišču predložiti vzroke za domnevo.
- izredni revizor *ne sme biti isti* kot redni revizor.

Korporacijske odškodninske odgovornosti so opredeljene v ZGD in obligacijskem zakonu.

PRENOS IZ Zpre

IZREDNA IN POSEBNA REVIZIJA IN DELNIČARSKA ODŠKODNINSKA TOŽBA

Zpre – ZGD 1: **Skupščina** z navadno večino glasov imenuje **posebnega revizorja** za:

- preveritve ustanovitvenih postopkov,
- vodenje posameznih poslov družbe in
- postopke pri povečanju ali zmanjšanju osnovnega kapitala.

Če skupščina ne imenuje posebnega revizorja:

- ga **imenuje v nepravdnem postopku sodišče**
- na predlog delničarjev katerih skupni deleži znašajo **najmanj desetino osnovnega kapitala** ali nominalni znesek ali pripadajoči znesek osnovnega kapitala v višini najmanj **400.000 evrov** (pravica manjšinskih delničarjev),
- vendar pa mora obstajati **vzrok za domnevo, da je prišlo do nepoštenosti in hujših kršitev zakona ali statuta**.

Manjšinska pravica je tudi v tem, da lahko delničarji zahtevajo v roku 15 dni **imenovanje drugega posebnega revizorja, če za to obstoji utemeljen razlog**.

Posebni revizor; s sklepom sodišča predložijo utemeljitev vzroka za domnevo, da je prišlo do hujših kršitev iz statuta. Sodno imenovanje, plača ga družba.

319. Člen ZGD 1 (pravice posebnega revizorja)

(1) Poslovodstvo mora posebnemu revizorju **omogočiti, da pregleda poslovne knjige in dokumentacijo družbe,** kakor tudi premoženjske predmete, še zlasti blagajno družbe, zaloge, vrednostne papirje, blago ter preostalo premoženje družbe.

(2) Posebni revizor lahko zahteva od članov organov vodenja ali nadzora **vsaj pojasnila in dokazila,** potrebna za skrbni pregled postopkov.

(3) Posebni revizor ima pravice iz prvega in drugega odstavka tega člena tudi nasproti **koncernsko povezani**

družbi, tako nasproti obvladujoči, kot tudi nasproti odvisni družbi.

(4) Glede poteka revidiranja in pogojev revidiranja se za preveritev ustanovitvenih postopkov ter vodenja posameznih poslov družbe smiselno uporablja **zakon, ki ureja revidiranje**.

Izredna revizija zaradi podcenitve postavk v letnem poročilu, 322. člen ZGD 1
(vzroki za izredno revizijo) **še ena revizija letnega poročila (revizor ne sme biti isti kot redni)**

Če obstaja **vzrok za domnevo**, da:

1. so v računovodskih izkazih, ki so sestavni del sprejetega letnega poročila, posamezne postavke **bistveno podcenjene, ali**
2. priloge k računovodskim izkazom, ki so sestavni del sprejetega letnega poročila, **ne vsebujejo predpisanih pojasnil ali so nepopolne** in poslovodstvo na skupščini delničarjem **ni dalo manjkajočih pojasnil**, čeprav so delničarji zahtevali dodatna pojasnila in zahtevali, da se njihova vprašanja vključijo v zapisnik,

imenuje sodišče na predlog delničarjev, katerih skupni deleži znašajo najmanj desetino osnovnega kapitala ali katerih nominalni znesek ali pripadajoči znesek osnovnega kapitala znaša najmanj **10%** 400.000 eurov, **izrednega revizorja**

Manjšinski delničarji lahko zahtevajo, da sodišče imenuje izrednega revizorja letnega poročila in računovodskih izkazov

Predlog sodišču za imenovanje izrednega revizorja morajo dati **manjšinski delničarji v roku 30 dni od skupščine**:

- na kateri je bilo izpodbijano letno poročilo ali
- na kateri se je skupščina seznanila z letnim poročilom in poročilom nadzornega sveta ali upravnega odbora, ki je letno poročilo potrdil
- za izrednega revizorja ne more biti imenovana oseba, ki je v zadnjih treh letih revidirala letno poročilo delniške družbe; **obveza sodelovanja** prvega (rednega) revizorja z novim izrednim revizorjem

Dolžnost poslovodstva, da vloži **tožbo za povrnitev škode, družbi, po sklepu skupščine**

Skupščina **mora imenovati posebnega zastopnika** za vložitev tožbe v primeru, da pride do kolizije interesov med družbo in toženim.

Do tega pa lahko pride le tedaj, če je potrebno vložiti tožbo **zoper člane organov vodenja ali nadzora**, saj v nasprotnem primeru, če se vloži tožba samo proti članu uprave zastopa družbo predsednik nadzornega sveta.

V primeru, da se vloži tožba zoper člana nadzornega sveta pa zastopa družbo predsednik uprave.

328. člen (vložitev tožbe v imenu družbe na zahtevo manjšine)

Če:

- **predlog za vložitev tožbe na skupščini ni sprejet**
ali če
- **skupščina člana ne imenuje posebnega zastopnika**
ali če
- poslovodstvo ali posebni zastopnik ne ravnata v skladu s sklepom skupščine

lahko **tožbo v svojem imenu in za račun družbe vložijo delničarji**, katerih skupni deleži znašajo najmanj desetino osnovnega kapitala ali katerih nominalni znesek ali pripadajoči znesek osnovnega kapitala znašajo najmanj 400.000 eurov.

4.4 ENOTIRNI SISTEM UPRAVLJANJA D.D. – sklop 6

4.4.1 SISTEMI UPRAVLJANJA, UPRAVNI ODBOR, IZVRŠNI IN NEIZVRŠNI DIREKTORJI, KOMISIJE UO (v d.d.)

Enotirni v 15 državah EU/ 3 države, SLO, Francija in Finska ima izbiro med Eno in Dvotirnim.

4.4.1.1 SKUPŠČINA DELNIŠKE DRUŽBE

Skupščina delniške družbe najvišji organ

- skupščino sestavljajo vsi delničarji družbe,
- je organ družbe, v katerem se **oblikuje in izraža volja delničarjev** tako, da le-ta postane volja delniške družbe
- hierarhično je skupščina **najvišji organ delniške družbe**, saj prav v njej delničarji uresničujejo svoje pravice v zadevah družbe.
- skupščina ima pomembne kadrovske pristojnosti, saj **imenuje in odpokliče člane nadzornega sveta**, ki nato imenujejo upravo (skupščina torej vsaj posredno vpliva na kadrovske zaposlebo uprave), kjer nadzorni svet ni obvezen, ima skupščina **neposredni vpliv na imenovanje in odpoklic uprave**,
- skupščina odloča ob **nesoglasju med upravo in nadzornim svetom** in samostojno odloča o temeljnih strateških odločitvah v družbi in s sprejemom statuta v mnogočem opredeli okvir delovanja tako nadzornega sveta kot tudi uprave.

Pristojnosti skupščine delniške družbe

1. Kadrovske odločitve:

- imenuje in odpokliče člane nadzornega sveta (dvotirni) oz. ~~uprave~~ **upravnega odbora?** (enotirni sistem upravljanja),
- odloča o razrešnici članov nadzornega sveta in uprave,
- imenuje revizorja.

2. Poslovne odločitve:

- sprejemu letnega poročila (le, kadar ga ni sprejel NS),
- odločanje o uporabi bilančnega dobička,
- dajanje soglasij k posameznim poslovnim odločitvam na predlog uprave.

3. Temeljne odločitve v družbi:

- sprejem in spremembe statuta,
  - odločanje o zvišanju ali zmanjšanju osnovnega kapitala,
  - sklenitev podjetniških pogodb,
  - statusne spremembe,
  - odločitev o prenehanju družbe.
- (odločitev o pripojitvah, prenehanju, koncernske povezave??)

Kriteriji pri presoji izbire eno ali dvo tirnega sistema:

1. enotirni šibak v nadzorni funkciji, potrebno je posebej skrbeti za to!, ker jo pravni viri SLO ne terjajo, KODEX to priporoča; EU priporočilo: organizirajte nadzorstvo f. ; uravnovežitev upravljalne in nadzorne člane.
2. organ skrbi za nadzor!; šibka točka je =extenzive, preveliko št. ???, manj racionalen, tog, nefleksibilen))

ZDA enotirni, konvergenca= približevanje enega sistema k drugemu, uvajajo komiteje direktorskega odbora

SLO = komisija (revizijska v SLO, pri enotnem sistemu obvezna)

V obeh načinih = **delavska participacija**:

Slo-standard del. participacije sorazmerno visok:

- **2-tir** manjšanj 1/3 največ ½ delavskih predstavnikov v nadzornem svetu, delavski direktor v družbah nad 500 zaposlenih, član uprave, ki je v upravi odgovoren za kadrovska in socialna vprašanja.
- **1-tir** na vsake 3 člane upravnega odbora 1 predstavnik zaposlenih

V EU (27) je Nemčija domovina dvotirnega sistema – teorija lastnine kot socialne f. EU standar. del. prav so v 1-tir nižji kot v 2-tir.

ZDA ne pozna stukturne participacije

Sklic skupščine (člani nezdružljivi s člani uprave in nadzornega sveta)

KDAJ SE SKLIČE SKUPŠČINA?

- skupščino je treba sklicati v **primerih, ki jih določa zakon in statut**, ter tudi takrat, kadar je to v **korist družbe**,

KDO SKLIČE SKUPŠČINO?

- sklicu skupščine odloča uprava, ki je zanj tudi odgovorna,
- skupščino lahko skliče tudi nadzorni svet,
- skupščino je treba sklicati, če to pisno (z opredeljenim namenom in razlogi) zahtevajo delničarji, katerih deleži dosega 1/20 OK,

NAČIN SKLICA

- skupščina se skliče z **javno objavo**,
- opravi kot **seja, zasedanje**, ki je praviloma na sedežu družbe, na sedežu borze ali kje drugje,
- **obvestilo o sklicu** skupščine mora biti objavljeno v javnem glasilu vsaj mesec pred zasedanjem skupščine, v tem obvestilu mora biti objavljen tudi dnevni red.
- **SKLEPČNOST**
- skupščina se opravi tudi, če pride en sam delničar

Glasovalna pravica

- glasovalna pravica se ne uresničuje glede na število navzočih delničarjev, ampak glede na
- nominalne zneske delnic, ki jih imajo delničarji (načelo kapitalskega upravljanja)
- veljajo **oddani glasovi**, ki predstavljajo nominalne zneske delnic, ki so jih delničarji, navzoči na zasedanju skupščine, oddali pri glasovanju za posamezen sklep.
- **navadna večina**, torej več kot polovica oddanih glasov (ne vseh glasov), velja vselej, kadar ni glede potrebne večine drugače določeno z zakonom ali pa s statutom. (**zakon lahko statutu dovoli, da se naredi drugačna večina**)
- **kvalificirano večino** postavlja zakon za posamezne pomembnejše odločitve.
- vsaka delnica zagotavlja glasovalno pravico in prepovedano je izdajati delnice, ki bi ob istem nominalnem znesku dajale različno število glasov

4.4.1.2 UPRAVA

Uprava

(organ, ki vodi posle, zastopa, je samostojnost in lastno odgovornost (prepoved upravljanja tretjih) in dela v dobro družbe)

SESTAVA UPRAVE

Zaradi prepletenosti interesov v d.d. poslov družbe ne vodijo delničarji sami, kot je to mogoče v osebnih družbah, ampak jih vodi **uprava kot neodvisen in samostojen organ**,

Delničarji ne morejo dajati obveznih navodil oz. vezati veljavnosti odločitev organa vodenja na svoje soglasje,

- izjemoma je mogoče v statutu določiti, kdaj lahko skupščina (ali tudi nadzorni svet) daje soglasje k posameznim poslovnim odločitvam, s tem da ta omejitev ne učinkuje proti dobrovernim tretjim osebam,
- izjema je tudi takrat, ko organ vodenja sam prepusti sprejem dokončne odločitve skupščini; dajanje obveznih navodil delničarjev je mogoče le v povezanih družbah, kjer prav zaradi tega pride do spremembe odgovornosti delničarjev za obveznosti družbe.

Po ZGD se **število članov uprave določi v statutu ali pa statut opredeli akt, kjer se to določi**, vendar če dejansko število članov uprave ni v skladu s statutom, **to načeloma ne vpliva na veljavnost odločitve uprave zaradi pravne varnosti tretjih**, ki vstopajo v pravna razmerja z družbo,

ŠTEVILO ČLANOV UPRAVE

- **enotirni sistem** - če d.d. nima NS, mora uprava imeti **vsaj 3 člane**, [pri d.d. možna izjema tudi 1 sam](#), sicer je družba poslovno nesposobna in so pravni posli, ki jih sklene s tretjimi osebami načeloma nični; ker pa bi takšna sankcija lahko ogrozila varnost pravnega prometa, je treba tudi takšni upravi priznati pravico do zastopanja;
- **dvotirni sistem** - če d.d. NS ima, je uprava lahko **enočlanska**:
  - pri **kolegijskem organu** se odločitve sprejemajo skupno oz. z večino glasov, kar zmanjša možnost prenapljenih in napačnih odločitev ter omogoča medsebojni notranji nadzor,
  - pri dvotirnem sistemu **individualni organ** omogoča bolj operativno in hitro odločanje, zato pa obstaja poseben nadzorni organ, ki naj prepreči oziroma zmanjša napačne odločitve,

KDO JE LAHKO ČLAN UPRAVE?

v upravi d.d. lahko sodelujejo delničarji, toda v tem organu ne zastopajo svojih delničarskih pravic, temveč pristojnosti, ki jih imajo kot člani uprave (njihov položaj se ne razlikuje od položaja drugih članov - nedelničarjev), zato je zanimivo, da nekatere države celo predpisujejo, da član uprave družbe mora biti hkrati njen delničar

Pri določitvi pogojev, ki jih mora izpolnjevati oseba, da je lahko član uprave, je treba razmejiti, katere pogoje in omejitve postavlja že zakon in katere so v dispoziciji družbenikov:

- član uprave je lahko vsaka neomejeno poslovno sposobna fizična oseba, ni nujno, da je slovenski državljan (v ang. pr. je direktor lahko tudi pravna oseba),
- za člane uprave ne more biti imenovana oseba, ki:
  - je bila pravnomočno obsojena zaradi k.d. zoper gospodarstvo, delovno razmerje in socialno varnost, itd.,
  - ji je bil izrečen varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica (za čas prepovedi),
  - je bila kot član uprave podjetja, nad katerim je bil začel stečajni postopek, pravnomočno obsojena na plačilo odškodnine upnikom po zakonu o fin.poslovanju podjetij (ZFPPod) [škoda v stečajnem postopku](#)

IMENOVANJE ČLANOV UPRAVE, [odpoklic](#)

- v enotirnih sistemih imenujejo upravo **delničarji na skupščini** (člane uprave imenuje skupščina, če družba nima nadzornega sveta, skupščina sklep o tem sprejme z navadno večino oddanih glasov),
- v dvotirnih sistemih imenuje člane organov vodenja **nadzorni svet**, člane nadzornih organov pa imenuje skupščina (če obstaja nadzorni svet, potem delničarji na skupščini ne morejo imenovati uprave, saj je to zakonska pristojnost nadzornega sveta, in tudi ne morejo članov uprave določiti s statutom)

DOLŽINA MANDATA

- dolžina mandata se praviloma določi že v zakonodaji in nato še posebej v statutu vsake posamezne družbe;
- praviloma so lahko po izteku mandata isti člani ponovno izvoljeni, razen če v posameznih družbah s statutom ni drugače določeno,
- smisel omejitve mandata je, da po izteku mandata delničarji na skupščini prosto odločajo, ali bodo dosedanje člane še enkrat imenovali ali ne,
- člane uprave v Sloveniji imenuje **nadzorni svet za dobo največ petih let** z možnostjo neomejenega ponovnega imenovanja. Tudi predsednika uprave imenuje nadzorni svet za enak mandat. ZGD izrecno prepoveduje, da bi se ponovno imenovanje opravilo prej kot eno leto pred iztekom mandata.

ODPOKLIC ČLANOV UPRAVE

- odpoklic članov uprave je v posameznih državah je urejen glede na to ali je odpoklic mogoč po prosti presoji ali le iz utemeljenega razloga
- predvsem za dvotirni sistem je značilno, da članov uprave ni mogoče odpoklicati brez utemeljenega razloga, s čimer se zagotovi potrebna samostojnost uprave, ki tako ni pod stalno grožnjo, ki bi jo sicer lahko postavila pod prevelik vpliv nadzornega sveta

Odpoklic brez utemeljenih razlogov je odpravljen in tudi zakonsko določena odpravnina, pogodbeno pa še obstaja. Čl. uprave lahko odpokliče le, če so za to podani utemeljeni razlogi (krivdni, nekrivdni).

Za **izvršnega direktorja** še vedno velja odpoklic iz neutemeljenih razlogov brez zakonske odpravnine – v tej točki je drugačen od uprave.

Po ZGD je člana uprave mogoče odpoklicati zgolj zaradi utemeljenih razlogov **krivdni**:

- če huje krši obveznosti,
- če ni sposoben voditi poslov,
- če mu skupščina izreče nezaupnico (razen, če je nezaupnico izrekla iz očitno neutemeljenih razlogov)
- iz drugih ekonomsko-poslovnih razlogov. - nekrivdni

4.4.1.3 NADZORNI SVET

Nadzorni svet delniške družbe

Nadzorna funkcija je v d.d. zelo pomembna in jo v različnem obsegu in na različne načine opravljajo tako **posamezni delničarji kot tudi skupščina, nadalje posebni nadzorni organi, posebni revizorji**, ki jih imenuje skupščina, člani uprave in v določenih primerih tudi pristojni državni organi

Oblikovanje nadzornega sveta = stvar odločitve d.d. za eno ali dvotiren sistem!

Sestava nadzornega sveta

- nadzorni svet mora imeti **najmanj tri člane**,
- **največje število članov ni določeno** in je prepuščeno statutu, da določi, kolikšen je nadzorni svet..
- član nadzornega sveta je lahko neomejeno poslovno sposobna fizična oseba,
- član **ne more biti**
  - o **pravna oseba**
  - o **oseba, ki je bila pravnomočno obsojena** zaradi enakih kaznivih dejanj, kot to velja za člane uprave, oziroma ji je bil izrečen varnostni ukrep, enako kot pri članih uprave.
  - o oseba, ki je že član nadz. sveta **v treh drugih d.d. ali d.o.o.**
- **načelo nezdržljivosti (inkompatibilnosti) položaja člana uprave s članstvom v nadzornem svetu**
Članstvo v enem in drugem organu se izključuje, in to ne le v isti družbi, ampak tudi v družbah, ki so v razmerju odvisnosti.

Volive članov nadzornega sveta

Nadzorni svet je sestavljen iz

- članov, ki zastopajo interese **delničarjev** in jih voli skupščina
- članov, ki zastopajo interese **delavcev**, voli svet delavcev in jih mora po Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju biti najmanj
  - o tretjina vseh članov nadzornega sveta v družbi z manj kot 1.000 delavci;
  - o polovica članov nadzornega sveta v družbi z več kot 1.000 delavci.

Mandat

Mandatna doba članov nadzornega sveta je **4 leta**, torej krajša kot mandatna doba članov uprave (5 let); tako pri nadzornem svetu kot pri upravi je dopustna **ponovna izvolitev** brez omejitve ponovitev mandata.

Pristojnosti nadzornega sveta

1. kadrovske pristojnosti

2a **neposreden nadzor**

2b **posreden nadzor** (sprejemanje poročil, naročanje poročil in informacij o kakršnemkoli vprašanju, ki je nadzorno relevantno.

Uprava je dolžna nadzornemu svetu dati obvestilo o kakršnem koli vprašanju, ki je relevantno za nadzor.

2c **dajanje soglasij**, na posle Uprave = nadzorno orodje (način nadzora in ne vstop v poslovodnje nadzorni svet ne prevzame poslovodske odločitve – odločitev sprejme uprava!. Ta odločitev je veljavna ali zavezujoča, če je že prenešana v razmerje do tretjih, ne glede na to, ali da potem NS soglasje. Ni dobro če NS preveč odločitev veže na svoje soglasje.

Svetovalna vloga NS (sodelovanje, posvetovanje) z vidika odgovornosti in pravnih posledic pa to sodelovanje ne pomeni nič, ne moti pa, da ta sinteza obstaja. Vsak ima svojo odgovornost.

3. **druge pristojnosti** NS, ki so določene v posebnih predpisih npr. pri izplačilu vmesne dividene, pri odobrenju povečanja kapitala = zakon določa soglasje NS.

- pristojnost nadzornega sveta je **nadzorovanje vodenja poslov družbe**, pri čemer lahko pregleduje tudi knjige, dokumentacijo, blagajno itd. in sklicuje skupščino, ne more pa se vodenje poslov prenesti na nadzorni svet
- nadzorni svet **izrecno odloča** o:
  - o imenovanju in odpoklicu uprave

- o prejemkih članov uprave in o morebitnih znižanjih le-the
- o soglasju članom uprave, da opravljajo pridobitno dejavnost na področju dejavnosti družbe
- o odobritvi posojil članom uprave in prokuristom
- o sprejetju poročil uprave in o zahtevah za dodatno poročilo

4.4.1.4 ENOTIRNI SISTEM (izvršni in neizvršni direktorji)

ENOTIRNI SISTEM

- Združene nadorne in vodstvene funkcije.
- Pristojnost upravnega odbora: da vodi družbo in nadziranje izvajanja poslov
- Praksa tega sistema je izoblikovala 2 vrsti članov upravnega odbora:
  - o **IZVRŠNI DIREKTORJI** – ki vodijo posle in zastopajo posle. Imajo podoben položaj kot član uprave.
  - o **NEIZVRŠNI DIREKTORJI** – imajo prepoved vodenja in zastopanja poslov. Preostane jim samo nadzorstvena funkcija.

Priporočilo EU: V SLO je to preneseno v Kodeks (gl. slide)

V enot. sistemu so **vodstvene in nadzorstvene funkcije v pristojnosti upravnega odbora**

Pristojnost upravnega odbora: upravni odbor **vodi družbo in nadzoruje izvajanje njenih poslov.**

Za **pristojnosti upravnega odbora** se smiselno uporabljata 267. člena ZGD1, ki ureja pristojnosti in odgovornosti **uprave** do skupščine in 281. člen ZGD1, ki sicer ureja pristojnosti **nadzornega sveta**.

V Priporočilu EU se terja

(ki gaj ga upoštevajo, tako, da njegovo vsebino prenesej v zakone (v zakonu nimamo izvršnih direktorjev)ali kodekse (SLO) – javne d.d., da mora biti zadostno št. neizvršnih direktorjev, ki so neodvisni. Kodex določa kriterije za neodvisnst (kdo sme biti član UO, statut pa določa druge pogoje, to je npr. izključitev članstva)

- da mora biti **vodstvena funkcija podvržena učinkoviti in dovolj neodvisni nadzorni funkciji,**
- UO mora zato vključevati **zadostno število neizvršnih direktorjev**, ki v družbi ali njeni skupini nimajo vodstvene funkcije in **ki so neodvisni**, tj. **prosti vseh bistvenih navzkrižij interesov,**
- UO mora zagotavljati **ustrezno ravnovesje med izvršnimi in neizvršnimi direktorji**, (naš zakon ne sledi temu, to imamo urejeno v kodeksu)

*vsaj 1 izvršni direktor! pr enako št. enih in drugih!

*zakon terja samo izvršne in še to pri javnih d.d.

4.4.1.5 KOMISIJE UO (izvršni in neizvršni direktorji)

Komisije UO

UO **lahko** imenuje eno ali več **komisij**, na primer **revizijsko** komisijo, komisijo za **imenovanja** in komisijo za **prejemke**, ki pripravljajo predloge sklepov UO in skrbijo za njihovo uresničitev.

Komisija ne more odločati o vprašanjih, ki so v pristojnosti UO; o svojem delu poroča UO

Sestavljajo jo predsednik, (odločilni glas), in najmanj dva člana; predsednika imenuje UO med svojimi člani.

Sej komisije se smejo udeleževati le člani komisije, če statut ali poslovnik UO ne določa drugače; lahko so povabljeni izvedenci ali poročevalci.

Naloge revizijske komisije (vsaj en član revizijske komisije mora biti imenovan med neodvisnimi strokovnjaki; sicer le člani UO) so:

- Nadzor **finančnih informacij**, nadzor nad delovanjem sistema obvladovanja tveganj, notranje revizije in sistema notranjih kontrol;
  - ocenjuje **letnega poročila**, vključno z oblikovanjem predloga UO
  - sodelovanje pri določitvi pomembnejših **področij revidiranja** in pri izbiri neodvisnega **zunanjega revizorja** ter pripravi pogodbe med revizorjem in družbo;
  - spremljati **neodvisnost, nepristranskost** in učinkovitost revizorjev;
  - nadzirati naravo in obseg **nerevizijskih storitev** in druge naloge

UO lahko imenuje enega ali več izvršnih direktorjev (za ne dalj kot 6 let) - [ali pa tudi ne](#)

- **Člani UO so lahko** imenovani za izvršne direktorje. ([lahko pa ne](#))
- UO mora vsako **imenovanje in obseg upravičenja** za zastopanje izvršnega direktorja ter spremembo teh podatkov prijaviti za **vpis v register**.
- Če je v **UO** imenovan **predstavnik delavcev**, ga **UO imenuje za izvršnega direktorja**, ki v okviru splošnih pravic in obveznosti, ki pripadajo vsem izvršnim direktorjem, opravlja naloge zastopanja in predstavljanja interesov delavcev glede kadrovskih in socialnih vprašanj v skladu z ZSDU, kot del. direktor v dvotirnem.
- Če je za izvršnega direktorja imenovana **oseba, ki ni član UO**, se glede pogojev za imenovanje smiselno uporablja 255/2. člena ZGD1 (nezdružljivost, predkaznovanost...).

Imenovanje izvršnih direktorjev je neobvezno

- UO je lahko brez izvršnih direktorjev,
- Izmed članov UO, ali izven; izvršni direktor ni nujno član UO, vendar za njegovo imenovanje veljajo enaki pogoji,
- Če je član UO predstavnik zaposlenih (če to ni v nasprotju s posebnim zakonom), postane izvršni direktor, za kadrovska in socialna vprašanja
- **predsednik UO ne more biti delavski član UO**
- **predsednik UO ne more biti izvršni direktor** (razen v majhnih družbah)

UO lahko na izvršne direktorje prenese te naloge ([te naloge se lahko tudi neprenesejo, ker ni nujno, da jih družba sploh ima](#)):

- vodenje tekočih poslov;
- prijave vpisov in predložitve listin registru;
- skrb za vodenje poslovnih knjig in
- sestavo letnega poročila, h kateremu priložijo, če ga je treba revidirati, revizorjevo
- poročilo in predlog za uporabo bilančnega dobička za skupščino, ter ga nemudoma predložijo UO

Če gosp. družba nima izvršnih direktorjev vodi posle UO.

ZASTOPANJE: če ni izvršnih direktorjev, potem vsi člani UO zastopajo družbo, razen če v statutu ni drugače določeno. – če jih ima, tisti, ki niso izvršni direktorji, nimajo pravico zastopanja družbe.

Biti mora nadzor in vodenje poslov, in to NE v isti osebi.

Pri opravljanju nalog morajo izvršni direktorji upoštevati [\(je nasprotno članom uprave, ki smejo delati brez navodil in omejitev- temeljna razlika 1-2-tirni\)](#) **navodila in omejitve**, ki jim jih postavljajo statut, UO, skupščina in poslovnik o delu izvršnih direktorjev.

- Če je imenovanih več izvršnih direktorjev, **vodijo posle skupno** (statut ali poslovnik UO lahko določa drugače); lahko sprejmejo o svojem delu poslovnik (statut lahko določa, da tak poslovnik sprejme UO)
- UO lahko kadarkoli **odpokliče** izvršnega direktorja. Za zahtevke izvršnih direktorjev iz pogodbe o opravljanju funkcije se uporablja obligacijska pravila,
- Izvršni direktorji **se podpisujejo** tako, da firmi družbe dodajo svoj podpis s pripombo »izvršni direktor«.
- Za poročaje izvršnih direktorjev UO se smiselno uporablja 272. čl. (poročila nadzornemu svetu), če statut ali poslovnik lahko določa drugače.

Za izvršne direktorje se smiselno uporabljajo 261., 263., 264. in 269. do 271. člen ZGD1

- 261. člen, odobritev posojila le na podlagi sklepa UO
- 263. čl. (skrbnost in odgovornost); mora pri opravljanju svojih nalog ravnati v dobro družbe s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstv. in varovati poslovno skrivnost družbe,
- 264. čl., odškodninska odgovornost zaradi vpliva tretjih,
- 269. čl., udeležba pri dobičku, 270. čl., prejemki članov uprave, 271. čl., prepoved konkurence

4.4.1.6 JAVNE ALI MAJHNE DRUŽBE

Javne ali majhne družbe

- UO družbe, z vrednostnimi papirji katerih se trguje na organiziranem trgu, **mora** med svojimi člani imenovati **vsaj enega izvršnega direktorja**,
- Za izvršne direktorje je lahko imenovana **največ polovica** članov UO (kaj je z drugimi ZGD1 ne ureja),
- Izvršni direktorji opravljajo naloge ki jih ZGD1 določa za izvršne direktorje, če statut ne določa drugače (torej fakultativno).
- Za majhne družbe ne veljata 258/1.čl (poslovnik UO) in drugi odstavek 289/2. čl. (da predsednik upravnega odbora ne more biti delavski član UO ali izvršni direktor).

Upravni odbor mora oblikovati revizijsko komisijo v družbi:

- s katere vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu in
- v kateri delavci v skladu z zakonom, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju družb, **uveljavljajo svojo pravico do sodelovanja v organih** družbe, če za uveljavljanje teh pravic ni dosežen drugačen dogovor

4.5 EVROPSKA DELNIŠKA DRUŽBA – sklop 1

SOCIETAS EUROPEA, EVROPSKA DELNIŠKA DRUŽBA

Viri:

- Uredba o statutu evropske družbe (SE), (ES) št. 2157/2001, z dne 8. okt. 2001, v nadaljevanju: Uredba SE)
- Direktiva 2001/86/ES, ki dopolnjuje statut SE v zvezi z udeležbo delavcev (Direktiva SE)
- ZGD1

SE je družba, ki deluje na celotnem območju EU, čeprav je registrirana le v državi članici, kjer ima sedež uprava družbe

Družbe, ki poslujejo v več članicah EU, v državah z različno korporacijsko pravno ureditvijo imajo možnost, da:

- **ustanovijo hčerinsko nacionalno družbo**, kot odvisno družbo, ki je urejena z nacionalnim korporacijskim pravom, države, kjer opravljajo dejavnost, ali pa

- **ustanovijo nadnacionalno SE, ki posluje v vseh državah članicah EU, z uporabo enotnih pravil** za upravljalno, kapitalsko in pravno strukturo te družbe ter ima nadnacionalni pomen

Statusne značilnosti evropske delniške družbe (SE).

- SE šteje za delniško družbo, ki jo ureja zakonodaja države članice, v kateri ima statutarni sedež.
- SE je **pravna oseba**; kapital SE je **razdeljen na delnice**; vsak **delničar odgovarja do višine vplačanega kapitala**.
- **Kapital SE je izražen v evrih; najnižji znesek osnovnega kapitala ne sme biti nižji od 120.000 evrov.**
- Za kapital SE, njegovo vzdrževanje in spremembe skupaj z delnicami, obveznicami in drugimi podobnimi vrednostnimi papirji **veljajo določbe, ki bi se uporabljale za delniško družbo s statutarnim sedežem v državi članici**, v kateri je SE registrirana.
- Udeležbo delavcev v SE urejajo določbe Direktive 2001/86/ES

SE v vsaki državi EU obravnava kot DD, ustanovljena v skladu z zakonodajo članice, v kateri ima statutarni sedež

- **kratica SE je pred ali za firmo**; samo SE lahko v firmo vključijo kratico; vendar se od družb in drugih pravnih oseb, registriranih v državi članici pred datumom začetka veljavnosti te uredbe v firmah, ki vsebujejo kratico SE, ne zahteva sprememba njihovih imen.
- vsaka SE je **registrirana v državi članici, v kateri ima statutarni sedež** in vpisana v register države članice, predpisan s pravom te države članice EU

Načini ustanovitve SE

1. **ustanovitev z združitvijo (pripojitev, spojitev) (delniške družbe s sedeži in glavnimi upravami v različnih državah EU ustanovijo SE z združitvijo**, če za vsaj dve od njiju velja zakonodaja različnih držav članic);
2. **z ustanovitvijo holding družbe** (če za vsako od najmanj dveh velja zakonodaja druge države članice ali ima že **najmanj dve leti bodisi hčerinsko družb** v drugi državi članici);
3. **z ustanovitvijo hčerinske SE** (pogoj je, da za vsako od najmanj dveh velja zakonodaja druge države članice ali da ima že **najmanj dve leti bodisi hčerinsko družbo, bodisi podružnico** v drugi državi članici);
4. Načini ustanovitve SE
5. **s preoblikovanjem** (delniška družba, ustanovljena v skladu z zakonodajo države članice, s statutarnim sedežem in glavno upravo **znotraj EU se lahko preoblikuje v SE**, če ima **že vsaj dve leti hčerinsko družbo**, za katero velja zakonodaja druge države članice.
6. **če SE sama ustanovi eno ali več hčerinskih družb v obliki SE;**

vsaj 2 leti mednarodni element.

Povsem nova je v Uredbi SE ureditev možnosti prenosa sedeža SE v drugo državo

- To vprašanje je povezano s **pravico do svobodne ustanovitve**, ki jo zagotavlja pogodba o ustanovitvi ES
- V zadnjem času evropska sodna praksa odloča **v korist ustanoviteljev oziroma delničarjev ter družbenikov** gospodarskih družb (znani primeri "*Centros*", "*Überseering*", "*Inspire Art*").
- Vprašanje iz MZP izvira iz uporabe **različnih teorij o pripadnosti pravnih oseb** – ali teorije **inkorporacije** ali teorije **sedeža**. Teorijo sedeža uporablja tudi ZGD za gospodarske družbe, medtem ko so splošna pravila za pravne osebe nekoliko drugačna.

5. DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO

Opredelevitev d. o. o.

D.o.o. je plod ustvarjalnega prava ob koncu preteklega stoletja (najprej 1892 v Nemčiji, nato postopoma v drugih evropskih celinskih državah, v angloam. pravu se ni razvila, saj tam poznajo obliko zaprte d.d., ki je d.o.o. sicer zelo podobna), zato da se zapolni vrzel med osebnimi družbami in delniško družbo

D. o. o. je družba z **lastno pravno sposobnostjo**, ki za prevzete obveznosti **jamči le s premoženjem družbe** in ima osnovni kapital razdeljen na **poslovne deleže**

d.o.o. ima naslednje **značilnosti**:

- je pravna oseba z lastno pravno sposobnostjo in ima lastni kapital,
- upnikom jamči samo s premoženjem družbe, družbeniki niso odgovorni za obveznosti družbe, razen pri spregledu pravne osebe,
- navzven nastopa družba preko svojih organov, natančneje preko poslovodje, ki ni nujno družbenik,
- opravlja lahko vsako z zakonom dovoljeno dejavnost,
- ima z zakonom predpisan **minimalni osnovni kapital** (zakonsko predpisan minimalni kapital je predstavlja določeno varnost upnikov in tudi zaposlenih v d.o.o.)

5.1 RAZLIKE IN SORODNOSTI MED D.O.O. IN D.D.

Razlike in sorodnosti med d.o.o. in d.d.

1 POSLOVNI DELEŽ IN DELNICA

- v družbeni pogodbi se opredelijo osnovni vložki posameznih družbenikov; na podlagi vplačanega osnovnega vložka pridobi družbenik ustrezen poslovni delež v družbi; vsak družbenik lahko ima ob ustanovitvi le en poslovni delež v družbi; deleži posameznih družbenikov so lahko različni,
- osnovna razlika med poslovnim deležem in delnico je v tem, da je delnica lahko vrednostni papir in kot taka vsebuje članske pravice, medtem ko se poslovni delež ne more zapisati v obliki vrednostnega papirja.

2. ŠTEVILO DRUŽBENIKOV

- zakon niti pri d.o.o. po novem pa tudi pri d.d. **ne postavlja spodnje meje števila ustanoviteljev** (prej v d.d. najmanj pet), posebej je celo urejena družba z omejeno odgovornostjo z enim samim družbenikom (ker d.o.o. oz. d.d. lahko **ustanovi tudi ena sama oseba**, se postavi vprašanje, ali potem še lahko govorimo o družbi)
- na drugi strani pri delniški družbi ni omejitve največjega števila lastnikov, kakršna je pri d.o.o., ki ima lahko **največ 50** družbenikov, več pa le izjemoma, če to dovoli minister za gospodarstvo

3. KOAGENTNA OZ. DISPOZITIVNA PRAVNA PRAVILA

Pri d.o.o. je manj kogentnosti oz. več dispozitivnosti pri urejanju notranjih vprašanj v družbeni pogodbi kot pri d.d., saj je pri slednji vrsta kogentnih določb o upravljanju d.d. povezana s pravili o vrednostnih papirjih in z varstvom manjšinskih delničarjev

4. NAČELO KAPITALSKEGA UPRAVLJANJA

Najizrazitejša **sorodnost** je v uporabi temeljnega **načela kapitalskega upravljanja**, namreč da pri upravljanju družbe sodelujejo v načelu lastniki v razmerju z vrednostjo njihovih vložkov ter da je vodenje poslov prepuščeno

usposobljenim posameznikom; pri delniški družbi upravi, pri družbi z omejeno odgovornostjo pa poslovodji ali poslovodjem.

5.2. USTANOVITEV D.O.O.

Ustanovitev d.o.o.

Splošno

D.o.o. lahko ustanovi **ena ali več fizičnih ali pravnih oseb**,

Praviloma ima lahko družba **največ 50 družbenikov**, več jih ima lahko samo če dobi dovoljenje ministrstva za gospodarstvo,

Družba se **ustanovi z družbeno pogodbo** (če družbo ustanavlja samo ena oseba, sprejme ta oseba **akt o ustanovitvi**), ki mora biti sestavljena v notarski obliki in jo morajo podpisati vsi ustanovitelji družbe v pristojnosti notarja,

Če pogodbo v imenu družbenikov podpisujejo pooblaščenca, morajo imeti notarsko overjeno pooblastilo. Le zakoniti zastopniki ne potrebujejo tega pooblastila, zadostuje potrdilo o identiteti.

Ustanovitelji so lahko :

- poslovno sposobne osebe ter tudi poslovno nesposobne osebe, ki jih zastopa zakoniti zastopnik,
- vse pravne osebe (ne morejo pa biti ustanovitelji pravno nesposobna združenja),tudi **tujci**.

Družbena pogodba

Družbena pogodba mora vsebovati:

- navedbo imena in prebivališča oziroma firme in sedeža vsakega družbenika;
- firmo, sedež in dejavnost družbe;
- navedbo zneska osnovnega kapitala in vsakega osnovnega vložka posebej ter navedbo družbenika za vsak osnovni vložek;
- čas delovanja družbe, če je ustanovljena za določen čas;
- morebitne obveznosti, ki jih imajo družbeniki do družbe poleg vplačila osnovnega vložka, in morebitne obveznosti družbe proti družbenikom.

Če se osnovni kapital ali njegov del izroči kot stvarni vložek, se mora v pogodbi ali v prilogi, ki je sestavni del pogodbe, navesti predmet vsakega stvarnega vložka posebej ter znesek osnovnega vložka, za katerega se daje stvarni vložek, in družbenika, ki je prispeval stvarni vložek.

Prijava za vpis

Družbo prijavijo za vpis v register **poslovodje**,

Prijavi za vpis je treba priložiti:

- izvornik ali overjen prepis pogodbe,
- seznam družbenikov in navedbo vložkov, ki so jih prevzeli,
- poročilo o stvarnih vložkih,
- poročilo banke o depozitu denarnih vložkov,
- poročilo pooblaščenega revizorja o vrednosti stvarnih vložkov.

Če so družbeniki izpolnili vse zakonske zahteve, vpiše sodišče družbo v register, ki je konstitutivnega pomena. Pred vpisom v trgovinski register ne obstaja družba kot družba z omejeno odgovornostjo.

Če družba ni ustanovljena pravilno ali če prijava za vpis ni pravilna, sodišče zavrne vpis (to se zgodi tudi, če sodišče ugotovi, da so stvarni vložki previsoko ocenjeni).

Odgovornost družbenikov in poslovodij ob ustanovitvi

- če so družbeniki in poslovodje ob ustanovitvi namenoma ali iz hude malomarnosti povzročili škodo, so **dolžni kot solidarni dolžniki družbi povrniti škodo**,
- škodo lahko povzročijo predvsem tako, da ne izročijo ali nepravilno izročijo stvarne vložke ali zaradi previsoke ocenitve teh vložkov,
- družbenik ali poslovodja se lahko oprusti odgovornosti za povrnitev škode, le če za vzroke oziroma okoliščine, ki so povzročili škodo, ni vedel ali ni mogel vedeti kljub skrbnosti dobrega gospodarja,
- družba se ne sme odpovedati zahtevku za povračilo škode, če je to povračilo treba za poplačilo tretjih oseb,
- zahtevek družbe zoper družbenike zaradi povračila škode zastara v 5 letih od vpisa družbe v register.

Osnovni kapital

Osnovni kapital je finančna osnova družbe in jamstvo upnikom, zato zakon natančno določa najnižjo višino ter možne spremembe OK,

- mora biti določen z družbeno pogodbo,
- razen ob ustanovitvi je osnovni kapital čista imaginarna vrednost, saj je višina OK s trenutkom ko družba začne poslovati odvisna od tekočega poslovanja,
- MINIMALNI OSNOVNI KAPITAL: minimalna z zakonom predpisana višina OK je 7.500 euro
- osnovni kapital je lastnina družbe,
- osnovni kapital se ne sme enačiti s premoženjem družbe, ki je lahko neprimerno večje.

Družbeniki lahko osnovni kapital zagotovijo z denarnimi ali s stvarnimi vložki oziroma deloma s stvarnimi, deloma z denarnimi.

5.3. POSLOVNI VLOŽKI

Osnovni vložki

OK je razdeljen na osnovne vložke, v zameno za katerega posamezni družbenik dobi poslovni delež družbe:

- pri ustanovitvi družbe lahko prevzame vsak družbenik samo en poslovni delež, kasneje pa lahko pridobi več poslovnih deležev,
- z zakonom je predpisana najnižja višina osnovnega vložka, je pa osnovni vložek družbenika pa je seveda lahko tudi višji

Stvarni vložki

- premič. in nepremič., hipoteke, patenti, umetniški predmeti, podjetja
- vrednost stvarnega vložka je treba **realno oceniti**, zato je treba v družbeni pogodbi opisati predmet stvarnega vložka in njegovo vrednost, zato morajo družbeniki pred prijavo za vpis v register sestaviti in podpisati **poročilo o stvarnih vložkih**. V njem je treba navesti oziroma opisati predmete, ki so stvarni vložki, in dejstva, ki dokazujejo, da vrednost stvarnega vložka ustreza višini družbenikovega osnovnega vložka, če pa se kot stvarni vložek vlaga celotno podjetje, pa tudi letna poročila za to podjetje za zadnji 2 leti
- stvarni vložki se morajo v **celoti izročiti pred prijavo** za vpis v register; če vrednost stvarnega vložka ne doseže vrednosti prevzete osn. vložka, mora družbenik razliko vplačati v denarju.

5.4. KAPITAL

Povečanje osnovnega kapitala

- osnovni kapital se lahko **poveča, če tako sklene skupščina**
- sklep o povečanju kapitala pomeni spremembo družbene pogodbe, zato je za njegovo veljavnost potrebna 3/4 večina glasov vseh družbenikov ter notarska oblika, v njem pa mora biti naveden znesek, za katerega se povečuje osnovni kapital
- osnovni kapital se lahko poveča na dva načina
  - o **EFEKTIVNO POVEČANJE** (vplačajo se novi denarni vložki ali izročijo novi stvarni vložki)
  - o **NOMINALNO POVEČANJE** (za povečanje se uporabijo rezerve ali dobiček družbe)
- osnovne vložke pri povečanju kapitala lahko prevzamejo poleg družbenikov tudi druge osebe, ki s prevzemom vložka pristopajo k družbi
- povečanje osnovnega kapitala mora družba **prijaviti za vpis v register**, saj ima učinek šele, ko je vpisano v register

Zmanjšanje osnovnega kapitala

- osnovni kapital se lahko **s sklepom družbenikov**, ki pomeni spremembo družbene pogodbe, tudi zmanjša
- ker se s tem zmanjša jamstvena osnova družbe, je zmanjšanje veljavno le, če je izvedeno po posebnem postopku:
poslovodja mora **vsaj dvakrat v objavi pozvati upnike**, da se zglasijo pri družbi in izjavijo, ali soglašajo z zmanjšanjem osnovnega kapitala; upnike, ki so družbi znani, mora pozvati neposredno; družba mora upnikom, ki niso soglašali z zmanjšanjem osnovnega kapitala, poravnati zahtevke ali **zagotoviti varščino**.
- zmanjšanje osnovnega kapitala se lahko **prijavi za vpis v register šele po enem letu** od zadnje objave, po tem ko poslovodja predloži dokaze o tem, da je družba poravnala zahtevke upnikom ali jim zagotovila varščino
- z zmanjšanjem kapitala se ne smejo kršiti določbe o minimalnem osnovnem kapitalu družbe.

5.5. PRAVICE IN OBVEZNOSTI DRUŽBENIKOV

Pravice in obveznosti družbenikov

Splošno

d.o.o. **pridobi z vpisom v register položaj pravne osebe**, s čimer postane sama nosilka pravic in obveznosti (lahko pridobiva in odtuja premoženjske pravice, je lahko tožena in lahko toži), Kot pravna oseba je družba sama v razmerju z drugimi pravnimi subjekti in tudi v razmerju z družbeniki, do katerih ima po zakonu številne pravice, pa tudi obveznosti

Obveznosti družbenikov

A. Temeljne obveznosti

1. plačilo osnovnega vložka

- osnovna dolžnost družbenikov je vplačilo prevzetih osnovnih vložkov, katere se družbeniki ne morejo osvoboditi
- osnovni vložki družbenikov so praviloma enaki, vendar se družbeniki lahko dogovorijo drugače

- obveznosti plačila vložka družbenik ne more biti oproščen (določba zaradi varstva upnikov)
- v zakonu določeno vsoto osnovnih vložkov morajo družbeniki vplačati **še pred vpisom družbe v register**, preostalo vsoto oziroma zneske pa takrat, ko družba pozove k plačilu,
- družbenik, ki svojega deleža ne vplača pravočasno, je dolžan plačati **zamudne obresti** (za višjo škodo je možna odškodninska tožba),
- najtežja sankcija za zoper člana, ki zamuja s plačilom osnovnega vložka, je **izključitev družbenika iz družbe** (=kaduciranje); pred izključitvijo mora biti družbenik pisno pozvan, da plačila svoj vložek v roku, ki ne sme biti krajši od enega meseca, z izrecno navedbo, da bo v nasprotnem primeru izključen iz družbe.

2. ohranjanje osnovnega kapitala

- prepoved izplačila družbenikom (zakon prepoveduje kakršna koli izplačila iz premoženja družbe, s katerimi se ogroža osnovni kapital; sankcija za kršitev te prepovedi je dolžnost vračila vseh prepovedanih izplačil; ratio določbe: varstvo sposobnosti družbe, da posluje in varstvo upnikov)
- posojilo družbenika družbe kot vložek v premoženje družbe (kadar bi družbenik moral kot dober gospodarstvenik vedeti, da družba potrebuje lasten kapital, se v primeru stečaja ali prisilne poravnave posojilo, ki ga je družbenik dal namesto lastnega kapitala šteje kot premoženje družbe, torej ni stečajni upnik, ampak je družbenik, ki je poplačan šele ko so poplačani vsi upniki)

B. Stranske obveznosti

Dovoljeno je, da družbena pogodba poleg obveznosti plačila osnovnega vložka vsebuje tudi druge obveznosti družbenikov, ki so lahko vse vrste obligacijskih razmerij, npr.

- dodatna denarna dajatev (z dodatnimi plačili se ne povečajo osnovni kapital, osnovni vložki in poslovni deleži, sankcija za neplačilo takšne dajatve ne more biti izključitev družbenika po kaducitetnem postopku),
- obveznost družbenika, da vložek plača po višji ceni,
- zaveza družbenikov, da bodo pri družbi kupovali določeno blago,
- razširitev konkurenčne prepovedi,
- prevzem posloводства

Pravice družbenikov

s prevzemom osnovnega vložka pridobi družbenik svoj posl. delež, ki mu daje članske pravice, ki se delijo na upravljalске in premoženjske in niso odvisne od tega, ali je osnovni vložek v celoti vplačan ali ne

A. Premoženjske pravice družbenika

1. pravica do poslovnega deleža (?)

- družbenik sorazmerno z vrednostjo svojega osnovnega vložka v osnovnem kapitalu družbe pridobi poslovni delež, ki pomeni skupek članskih upravičenj družbenika

2. pravica do deleža pri dobičku

- to pravico lahko enačimo s pravico delničarja do dividende, pri čemer je možno, da obstaja družbe, ki ne ustvarjajo dobička; v družbeni pogodbi je lahko tudi določeno, da se dobiček ne bo delil
- po zakonu se dobiček deli **sorazmerno s poslovnimi deleži**, v družbeni pogodbi pa je lahko določeno **drugačno razmerje** delitve kot tudi to, da posamezni član nima pravice do dobička

3. pravica do likvidacijskega deleža

- pravica do premoženja, ki je ostalo po opravljenem likvidacijskem postopku, vendar šele potem, ko so poplačani vsi dolgovi družbe

B. Upravljaljske pravice družbenika

pravica do glasovanja,
 pravica do sklica skupščine,
 pravica zahtevati prenehanje družbe zaradi obstoja pomembnih razlogov,
 pravica zahtevati postavitve likvidatorjev družbe itd.

5.6. SPREMEMBA DRUŽBENE POGODBE**Sprememba družbene pogodbe****Splošno**

Družbena pogodba se lahko **spremeni samo s sklepom družbenikov**, ki mora imeti notarsko obliko in mora biti sprejet s tričetrtinsko večino glasov vseh družbenikov (z družbeno pogodbo pa se lahko določijo še druge zahteve za spremembo pogodbe),

če se s spremembo pogodbe povečujejo obveznosti družbenikov, ki so določene v pogodbi, se morajo s tem strinjati vsi družbeniki, razen če gre za povečanje OK,

spremembo družbene pogodbe je treba **prijaviti za vpis v register**, saj sprememba pogodbe nima pravnega učinka dokler ni vpisana v register; prijavi mora biti priložena spremenjena pogodba v notarski obliki.

Odsvojitve poslovnih deležev

- družbenik lahko odsvoji del poslovnega deleža, tako da s tem nastane nov in samostojni poslovni delež;
- delitev poslovnega deleža je dopustna, le če gre za odsvojitve dela poslovnega deleža ali če gre za dedovanje in če ni z družbeno pogodbo izrecno prepovedana,
- za delitev poslovnega deleža na temelju odsvojitve je potrebna pogodba v obliki notarskega zapisa,
- **Predkupna pravica:** družbeniki imajo pri odsvojitvi poslovnega deleža pod enakimi pogoji pri nakupu prednost pred drugimi osebami: družbenik, ki namerava prodati del ali celoten poslovni delež, mora druge družbenike pisno obvestiti o nameravani prodaji in o pogojih prodaje ter jih pozvati, da mu sporočijo morebitno pripravljenost za nakup,
- **Soglasje ostalih družbenikov:** tudi glede odsvojitve poslovnega deleža lahko družbena pogodba predvidi soglasje večine ali vseh družbenikov; nepripravljenost za nakup dela poslovnega deleža, ki ga družbenik ponuja, ter soglasje, ki ga zavrnejo drugi družbeniki, omogoča družbeniku, da izstopi iz družbe.

5.7. IZSTOP DRUŽBENIKA**Izključitev ali izstop družbenika**

Izključitev ali izstop družbenika povzroči izgubo pravic upravljanja ter seveda tudi drugih pravic, povezanih s položajem družbenika,,

POGODBENI IZSTOP OZ. IZKLJUČITEV

- družbena pogodba lahko določi, da sme družbenik iz družbe izstopiti ali da je lahko iz nje izključen,
- družbena pogodba mora v tem primeru določiti tudi pogoje, postopek in posledice izstopa oz. izključitve;

IZSTOP OZ. IZKLJUČITEV NA PODLAGI TOŽBE

- **izstop** - če družbena pogodba navedenih določb nima, vsak družbenik lahko izstopi na podlagi tožbe, če obstajajo za to utemeljeni razlogi (zlasti če mu drugi družbeniki povzročajo škodo...),
- **izključitev** - iz utemeljenih razlogov sme tudi vsak družbenik s tožbo zahtevati, da se drugi družbenik izključi iz družbe; med razloge, ki utemeljujejo tožbeni zahtevek na izključitev drugega družbenika, zakon

uvršča tudi ravnanje v nasprotju s sklepi skupščine oz. nesodelovanje pri upravljanju in s tem oviranje rednega delovanja družbe ali uresničevanje pravic drugih družbenikov.

- **Prenehanje družbe**

d.o.o. lahko **preneha**:

- če preteče čas, za katerega je družba ustanovljena;
  - če tako sklenejo družbeniki z vsaj tričetrtinsko večino glasov vseh družbenikov; družbena pogodba lahko določi višjo večino;
  - če sodišče ugotovi ničnost vpisa;
  - s stečajem;
  - s sodno odločbo v skladu z drugim odstavkom;
  - z združitvijo v kakšno drugo družbo;
  - če se osnovni kapital zniža pod zakonsko določen znesek.
- vsak družbenik, katerega poslovni delež znaša najmanj desetino osnovnega kapitala, lahko s **tožbo zahteva, da sodišče odloči o prenehanju družbe**, če meni, da ni mogoče v zadostni meri doseči ciljev družbe ali da obstajajo kakšni drugi utemeljeni razlogi za prenehanje družbe,
  - z izpolnitvijo razlogov za prenehanje družbe, se razen ob stečaju in združitvi uvede likvidacija družbe.

5.8. UPRAVLJANJE d.o.o.

Upravljanje družbe z omejeno odgovornostjo

Splošno

če se upravljanje uredi z družbeno pogodbo, čeprav to ni obvezno, velja v celoti takšna ureditev, če ni v nasprotju s kakšno kogentno zakonsko določbo o upravljanju (to kaže na visoko stopnjo dispozitivnosti družbenikov glede ureditve upravljanja neodvisno od subsidiarnih zakonskih določb)

- med kogentne določbe na področju upravljanja bi vsekakor lahko šteli tiste, ki določajo **pravice manjšinskih družbenikov ali pa tiste o pravicah družbenikov do informacij in vpogleda**.
- če družbeniki upravljanja pogodbe ne uredijo, se uporabljajo določbe o upravljanju družbe, ki so **subsidiarno predpisane z zakonom**
- **vse pravice družbenikov, torej tudi pravica upravljanja, se povezujejo z njegovim poslovnim deležem**, ki ga pridobi na podlagi vplačila osnovnega vložka oz. izročitve stvarnega vložka, če družbena pogodba tako določa

Pravice, ki grede družbeniku (materialne in članske), so **praviloma sorazmerne z višino poslovnih deležev**, vendar družbena pogodba glede udeležbe na dobičku in glede vezanosti obsega pravice upravljanja na poslovni delež lahko določi drugače,

- glede upravljanje lahko družbena pogodba določi, da imajo nekateri družbeniki večje število glasov na vsakih 14.000 SIT osnovnega vložka (kolikor daje družbeniku en glas) ali pa celo, da je glasovalna pravica nekaterih družbenikov omejena.

Poslovni delež lahko pripada eni ali več osebam; če pripada več osebam, tudi pravice iz poslovnega deleža uresničujejo skupno,

- Skupni imetniki poslovnega deleža so lahko v medsebojnem razmerju udeleženi po enakih ali po različnih delih. Pravna dejanja družbe proti imetnikom istega dela poslovnega deleža učinkujejo proti vsem imetnikom tega deleža tudi, če so opravljena proti enemu samemu med njimi. Imetniki delov istega poslovnega deleža lahko uresničujejo pravice in izpolnjujejo obveznosti tudi po **skupnem zastopniku**.
- ZGD v vprašanja notranjih razmerij med lastniki skupnega poslovnega deleža ne posega, iz česar sledi, da imajo udeleženci polno svobodo pri urejanju upravljalskih razmerij

Upravljanje iz lastnih poslovnih deležev

- družba **sama je sicer lahko lastnik tudi svojih poslovnih deležev**. Ne more sicer biti lastnik lastnih poslovnih deležev, za katere vložki niso v celoti plačani, pridobi pa jih družba lahko le, če se vložki vplačajo iz premoženja, ki presega znesek osnovnega kapitala,
- kljub temu da zakon ne prepoveduje, da bi družba pridobila svoje lastne poslovne deleže, vendarle vztraja pri določbi, da družba ne more pridobiti vseh poslovnih deležev,
- dodatno je ob tem ključna določba, da družba ne more uresničevati pravic iz lastnih deležev, kar lahko štejemo za kogentno določbo,
- če ima družba v lasti nekaj svojih poslovnih deležev, iz katerih ne more uresničevati pravice upravljanja, velja, da pravice upravljanja uresničujejo drugi družbeniki v celoti, ne glede na to, v kakšnem deležu so v razmerju do družbe lastniki. Tudi zaradi tega **družba sama nikoli ne sme pridobiti vseh lastnih poslovnih deležev**. S tem bi bilo namreč onemogočeno upravljanje družbe z omejeno odgovornostjo.

5.8.1 SKUPŠČINA DRUŽBENIKOV

Skupščina družbenikov

- ZGD v subsidiarnih določbah o upravljanju, ki veljajo, če družbena pogodba ne vsebuje določb o upravljanju družbe, določa, da **družbeniki sprejemajo sklepe na skupščini**,
- ZGD vsebuje tudi pravila o sklicu skupščine družbenikov, obliki sklica skupščine ter sklepčnosti in odločanju skupščine družbenikov
- posebej ZGD ureja **pravice manjšinskih družbenikov** v zvezi s sklicem skupščine ter uvrščanjem določenih zadev na dnevni red že sklicane skupščine,
- z enako veljavo ZGD določa vprašanja, glede katerih morajo odločitve sprejemati družbeniki. Ta vprašanja so:

Sprejetje letne bilance stanja in izkaza uspeha

- vse družbe morajo voditi poslovne knjige ter izdelati letno poročilo skladno z računovodskimi predpisi
- za velike d.o.o. je obvezno tudi revidiranje, kar pomeni, da mora letne računovodske izkaze najkasneje v 6 mesecih po preteku poslovnega leta pregledati samostojno revizijsko podjetje

Odločanje o razdelitvi dobička

- odločitev o razdelitvi dobička mora temeljiti na načelu sorazmernosti udeležbe na dobičku z višino poslovnih deležev, če družbena pogodba ne določa drugače,
- družbeniki imajo pravico do deleža pri dobičku, kakor je ta ugotovljen v letni bilanci, lahko pa tudi v tem primeru družbena pogodba določa drugače.

Zahteva za vplačilo osnovnih vložkov

- družbenik ne more biti oproščen vplačila osnovnega vložka; kako jih družbeniki vplačujejo, se določi z družbeno pogodbo; če ni določeno drugače, so dolžni vsi plačati sorazmeren del svojega osn. vložka, tako kot sicer določajo pravila o osn. kapitalu in osn. vložkih
- družbeniku, ki zamuja s plačilom osnovnega vložka oz. njegovega dela, lahko pošlje družba pisni poziv, da v roku, ki ne sme biti krajši od enega meseca, izpolni svojo obveznost in ga hkrati opozori, da bo izključen iz družbe glede tistega poslovnega deleža, na katerega se vplačilo nanaša; če v roku iz pisnega poziva svoje obveznosti ne izpolni, preide družbenikov poslovni delež v celoti, vključno z že opravljenimi delnimi odplačili, na družbo, o čemer se pisno obvesti

Vračanje naknadnih plačil

- naknadna vplačila so denarni zneski, ki so jih družbeniki že po ustanovitvi družbe dolžni vplačati poleg osnovnih vložkov, če tako določa družbena pogodba ali če družbeniki o tem soglasno sprejmejo poseben sklep,
- naknadna vplačila so sicer vplačani denarni zneski, vendar v ničemer na vplivajo na pravice družbenikov, ki izhajajo iz poslovnega deleža, pridobljenega na temelju vplačanega osnovnega vložka, saj se z naknadnimi vplačili osnovni kapital, osnovni vložki in poslovni deleži ne povečujejo
- če družbena pogodba ne določa drugače, nastopi z zamudo obveznost plačila zamudnih obresti, možna pa je tudi izključitev družbenika na podlagi pisnega poziva oz. ustreznega opozorila, kar ima za posledico prehod družbenikovega poslovnega deleža na družbo (enake posledice kot pri zamudi plačila osnovnega vložka).

Postavitev in odpoklic poslovdij

- družba mora imeti poslovdjo (direktorja), ki jih je lahko tudi več,
- imenovanje in odpoklic poslovdje je v pristojnosti skupščine družbenikov, razen če ima d.o.o. nadzorni svet; v tem primeru je za imenovanje in odpoklic pooblaščen nadzorni svet

Ukrepi za pregled dela poslovdij

- če je z družbeno pogodbo za opravljanje nadzorstvene funkcije predviden nadzorni svet, ga mora skupščina imenovati; le-ta v d.o.o. opravlja naloge, kakršne ima po zakonu smiselno nadzorni svet d.d.
- če nadzornega sveta ni, morajo družbeniki določiti način, kako poteka nadzorstvo (kakšne vrste poročil in v kakšnih obdobjih morajo poslovdje pripraviti za družbenike) ter tudi pravice in obveznosti posameznih družbenikov za pregled poslovnih knjig, itd.

Zastopanje družbe v sodnih postopkih proti poslovdij

- poslovdja je kot zakoniti zastopnik pooblaščen tudi za zastopanje družbe v sodnih postopkih, vendar če se le-ta vodi zoper poslovdjo, morajo družbeniki zaradi nasprotja interesov za zastopanje družbe v sodnem postopku imenovati drugega zastopnika (npr. odvetnika)

Postavitev prokurista in poslovnega pooblaščenca

- **Zakoniti zastopnik:** družbo zastopajo osebe, ki so določene z zakonom; več poslovdij lahko delujejo skupno ali kot posamični poslovdje;
- **Statutarni zastopnik:** družbo lahko zastopajo tudi osebe, določene z aktom o ustanovitvi družbe
- **Prokurist:** družba lahko imenuje enega ali več prokuristov, o čemer odloča skupščina družbenikov; prokura je posebna oblika zastopanja, katere obseg pooblastil določa sam zakon; prokura upravičuje za vsa pravna dejanja, ki spadajo v pravno sposobnost družbe, razen za odsvajanje in obremenjevanje nepremičnin, za kar mora biti prokurist posebej pooblaščen; prokura se lahko tudi vsak čas prekliče, kar je prav tako v **pristojnosti skupščine družbenikov**.
- **Poslovni pooblaščenec:** je zastopnik na temelju pooblastila; pooblastilo, ki ga ima, se praviloma nanaša na določeno vrsto poslov oz. je lahko omejeno tudi določenega vrednostnega obsega. Tudi odločitev o izdaji pooblastil poslovnemu pooblaščenca morajo sprejeti družbeniki oz. njihova **skupščina**

Uveljavljanje zahtevkov družbe proti poslovdjem ali družbenikom v zvezi s povračilom škode, nastale pri ustanavljanju in poslovdjenju

- tem odločajo družbeniki na skupščini in lahko imenujejo posebnega zastopnika, ki bo družbo zastopal proti poslovdjem.
- tako družbeniki kot poslovdje so solidarno odgovorni družbi za škodo, ki je povzročena namenoma ali iz hude malomarnosti in je nastala zaradi neizročitve ali nepravilne izročitve stvarnih vložkov, zaradi previsoke ocenitve teh vložkov ali zaradi kakršnega drugega škodljivega ravnanja ob ustanovitvi družbe,

- odškodninski zahtevek zoper poslovodje za škodo, nastalo zaradi napak pri poslovanju, temelji na kršitvi zahtevanih standardov skrbnosti dobrega gospodarstvenika oz. na kršitvi predpisov, ki določajo pristojnosti in odgovornosti poslovodje.
- uveljavitvi odškodninskih zahtevkov zoper družbenike ali zoper poslovodje morajo odločiti družbeniki, pri čemer družbenik ne more glasovati pri odločitvi, ki se nanaša na spor družbe s tem družbenikom

Druge zadeve, za katere tako določa zakon ali družbena pogodba

med druga vprašanja, za katere **zakon** določa, da o njih odločajo družbeniki, sodi

- sprememba družbene pogodbe,
- odločanje o povečanju osnovnega kapitala
- odločitev o zmanjšanju osnovnega kapitala
- sklep o prenehanju družbe

zadeve, o katerih naj bi odločali družbeniki oz. njihova skupščina, lahko določi **družbena pogodba**

- zakon ne postavlja omejitev kot veljajo pri d.d., namreč da se delničarji ne smejo spustiti v posle vodenja in da skupščini načeloma ni dopustno delegirati pristojnosti uprave,
- družbeniki v d.o.o. bi formalno torej lahko prenesli posle vodenja tudi nanje same oz. na njihovo skupščino, vendar bi to pomenilo poseganje v samostojnost poslovodje, ki prav tako kot uprava v delniški družbi vodi posle na lastno odgovornost,
- prav ti razlogi nasprotujejo prenašanju poslov vodenja na družbenike same tudi v d.o.o.

Način odločanja

- družbeniki načeloma sprejemajo sklepe na skupščini, vendar lahko odločijo, da **skupščine kot zasedanja ne opravi**; v tem primeru se družbeniki o sklepih, ki jih pripravi poslovodja, izjavijo pisno, telefonsko, telegrafsko ali za uporabo podobnih tehničnih sredstev; odločitev o tem, da skupščine ne bo, mora biti sprejeta soglasno
- če soglasja o tem, da skupščina ne bo, je treba **sklicati skupščino** po pravilih o načinu in obliki sklica skupščine ter o sklepčnosti in načinu odločanja na skupščini, ki jih določa zakon oz. družbena pogodba
  - **Kdo in kdaj skliče skupščino?** Sklic skupščine je dolžnost **poslovodij**, ki je dolžan sklicati skupščino, če je treba odločiti o kateri koli zadevi, ki je v pristojnosti družbenikov ali če oceni, da je sklic skupščine nujen za interes družbe ali če se z letno bilanco ali z bilanco med poslovnim letom ugotovi, da je izgubljena polovica osn. kapitala
- **Kako?** Skupščina **se skliče s priporočenim pismom**, ki ga mora družbenik prejeti najmanj **en teden** pred dnem zasedanja skupščine, v njem mora biti naveden tudi **dnevni red** skupščine; če skupščina ni pravilno sklicana, lahko kljub temu veljavno sprejema sklepe, vendar pod pogojem, da so navzoči vsi družbeniki, saj navzočnost vseh družbenikov odpravi vse napake pri pripravi zasedanja skupščine.
  - **Glasovalna pravica:** glasovalna pravica je pri d.o.o. urejena tako, da daje družbeniku en glas vsakih dopoljenih 14.000 SIT osnovnega vložka, vendar družbena pogodba lahko določi porazdelitev glasovalnih pravic tudi drugače.
  - **Kvorum:** na skupščini mora biti navzoča **najmanj polovica tistega kapitala**, ki ima temu ustrezno glasovalno pravico.
  - **Potrebna večina:** načeloma, če ni z zakonom ali z družbeno pogodbo določeno drugače, je za veljavno sprejete odločitve na skupščini dovolj **(navadna) večina oddanih glasov**. Vendar pa že zakon na več mestih določa kvalificirano večino kot pogoj za veljavnost sprejete odločitve, prav tako pa kvalificirano večino lahko določi tudi družbena pogodba.

Nekatere odločitve morajo biti sprejete **z vsaj 3/4 večino vseh** družbenikov:

- odločitev o spremembi družbene pogodbe
- odločitev o prenehanju družbe

nekatero odločitve morajo biti sprejete **v soglasju**

- sklep o dodatnih vplačilih, ki obvezujejo vse družbenike
- odločitev o tem, da skupščina ne bo

Pravice manjšinskih družbenikov:

- družbeniki, katerih poslovni deleži so najmanj 1/10 osnovnega kapitala, imajo pravico zahtevati sklic skupščine. Pri tem morajo navesti zadeve, o katerih naj bi odločala skupščina in vzroke za sklic skupščine
- družbeniki, katerih poslovni deleži pomenijo najmanj 1/10 osnovnega kapitala, smejo zahtevati tudi, da se odločanje o določeni zadevi uvrsti na dnevni red že sklicane skupščine
- če zadeva manjšinskih družbenikov o sklicu oz. uvrščanju na dnevni red ni sprejeta, lahko sami skličejo skupščino z zahtevanim dnevnim redom, in sicer tako, kot je predpisano za sklic skupščine po običajnem postopku

5.8.2 NADZORNI SVET

Nadzorni svet

Nadzorni svet **ni obligatorni organ** d.o.o. (pri d.d. je za določene družbe obvezen); če družbeniki skladno z družbeno pogodbo oblikujejo nadzorni svet, se zanj smiselno uporabljajo pravila, ki veljajo za nadzorni svet v d.d.; lahko pa družbena pogodba določi tudi drugače.

Pristojnosti nadzornega sveta:

- **nadzorni svet nadzoruje vodenje poslov družbe** ter pregleduje in preverja knjige, dokumentacijo, blagajno, vrednostne papirje, itd.
- sprejema različne vrste poročil, ki jih družbena pogodba ali družbeniki s sklepom zahtevajo od poslovodje, tako npr. poročilo o donosnosti družbe, poteku poslov, prometu, finančnem stanju, itd.
- praviloma naj ne bi imel pristojnosti posegati v vodenje poslov, ampak jih le nadzirati
- nadzorni svet bo primeren pri večjih d.o.o.

5.8.3 POSLOVODJA

Poslovodja

- dolžnosti in pristojnosti poslovodje d.o.o. so funkcionalno **enake upravi d.d.**, torej **vodenje poslov in zastopanje** družbe,
- če je poslovodij več, kar je lahko določeno z družbeno pogodbo, mora biti v njej urejeno tudi, ali delujejo **skupno ali kot posamični** poslovodje
- če delujejo **skupno**, velja, da morajo vsi skupaj sprejemati odločitve o tem, kako voditi posle ter tudi vsi skupaj izjavljati in sprejemati voljo v okviru zastopanja družbe.
  - o glede **odločanja** mora družbena pogodba določiti, kakšen je način sprejemanja odločitev, ali je večinski ali konsezualni in če je večinski, kakšna je večina pri določenih odločitvah vodenja poslov,
  - o glede **zastopanja** bi pri skupnem poslovodstvu morali vsi sopolpisovati pogodbe oz. druge akte, ki povzročajo pravne posledice za družbo v okviru zastopanja.
- pri **posamičnem** poslovodstvu mora družbena pogodba jasno **razmejiti dolžnosti v okviru vodenja** posameznih vrst poslov; delitev dolžnosti vodenja poslov bo imela za posledico tudi delitev glede pooblastil za zastopanje po posameznih vrstah.

Imenovanje in odpoklic poslovodje

- najdaljši **mandat** poslovodje z zakonom ni določen, je pa določen najkrajši čas, za katerega sme biti imenovan poslovodja, če je imenovan za **določen čas**, in sicer 2 leti, zakon dopušča tudi možnost, da se poslovodja imenuje

za **nedoločen čas**; nobenih omejitev ni za ponovno imenovanje iste osebe za poslovodjo za naslednje mandatno obdobje ali tudi za nedoločen čas

- poslovodja je lahko **odpoklican** kadar koli, ne glede na to, ali obstaja za to kakšen utemeljen razlog oz. ne glede na to, ali je imenovan za določen ali nedoločen čas,
  - družbena pogodba lahko določi, da skupščina lahko odpokliče poslovodjo samo iz razlogov, določenih z družbeno pogodbo
- poslovodjo **postavi in odpokliče skupščina** družbenikov oz. na način kot sicer odločijo, skladno z družbeno pogodbo, vendar le če d.o.o. nima nadzornega sveta; če pa nadzorni svet ima, le-ta imenuje in tudi odpokliče poslovodjo

Kdo je lahko poslovodja d.o.o.?

Poslovodja je lahko vsaka neomejeno poslovno sposobna fizična oseba, ni nujno, da je slovenski državljan, nikakor pa ne more biti poslovodja pravna oseba (v ang. pr. je direktor lahko tudi pravna oseba),

za člane uprave ne more biti imenovana oseba, ki:

- je bila pravnomočno obsojena zaradi k.d. zoper gospodrstvo, delovno razmerje in socialno varnost, itd.
- ji je bil izrečen varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica (za čas prepovedi),
- je bila kot član uprave podjetja, nad katerim je bil začel stečajni postopek, pravnomočno obsojena na plačilo odškodnine upnikom po zakonu o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod)

5.9. ENOSEBNA D.O.O.

Enoosebna družba z omejeno odgovornostjo

- družba z enim družbenikom je **posebna vrsta d.o.o.**, zato zanjo veljajo vsa pravila, določena za d.o.o., razen tistih, ki so zanjo drugače oz. posebej urejena; nekaj takšnih posebnosti najdemo pri upravljanju te vrste d.o.o.
- ker enoosebno d.o.o. ustanovi ena sama oseba, se družba ne ustanovi s pogodbo, ampak z **aktom o ustanovitvi**, ki pa enako kot družbena pogodba mora biti v obliki notarskega zapisa,
- ker položaj edinega družbenika omogoča **samostojno odločanje o vprašanjih**, o katerih sicer odločajo družbeniki sami, tako kot to predvideva družbena pogodba, je za edinega ustanovitelja v zvezi z upravljanjem družbe **obvezno vodenje knjige sklepov**; poslovodja mora vsako odločitev, ki jo sprejme v zvezi z upravljanjem družbe, vpisati v knjigo sklepov, ki jo mora potrditi notar,
- vodenje knjige sklepov in vpisovanje odločitev edinega družbenika v obliki sklepov v knjigo je konstitutivnega pomena za pravno veljavnost sklepov; sklep, ki je bil sprejet, pa ni vpisan v knjigo, **nima pravnega učinka**.

6. ZAPISKI

6.1 OSEBE V PRAVU

To so:

- fizične osebe
- pravne osebe

Kaj je pravna oseba?

Je družbena tvorba, ki ji pravo daje pravno sposobnosti. Pravna oseba ima poslovno in pravno sposobnost

Kaj je pravna in kaj je poslovna sposobnost?

PРАВNA SPOSOBNOST – je sposobnost biti subjekt (nosilec) pravic in obveznosti v pravnem razmerju (vstopati v pravno razmerje, tožiti in biti tožen, biti nosilec obligacijskih in stvarnih pravic. Subjekt mora nastati:

- Pri pravnih osebah – nastane z registracijo, preneha z izpisom iz registra
- Pri fizičnih osebah – nastane z rojstvom, preneha s smrtjo

Ponazoritve pravne sposobnosti:

- sposobnost biti nosilec pravic in obveznosti
- sposobnost sklepanja pogodbe
- sposobnost biti stranka pred sodiščem

POSLOVNA SPOSOBNOST je opravilna sposobnost. Poslovna sposobnost za:

- fizične osebe – pridobijo jo pri 18 letih
- pravne osebe:
  - o je sposobnost *oblikovanja* poslovne volje v pravnih razmerjih, sposobnost *odločanja* (zavest in volja razumeti in obvladovati svoja dejanja). Poslovno voljo oblikujejo organi, ki sprejemajo poslovne odločitve.
  - o je sposobnost *izražanja* poslovne volje oz. uveljavljanja poslovne volje v pravnih razmerjih do tretjih oseb, odločitve pretvarjati v pravne učinke. Npr. podpis pogodbe – to delajo zastopniki. Zakoniti zastopnik v gospodarski družbi je direktor, ki jo zastopa brez omejitev.

Vrste pravnih oseb oz. tipologija pravnih oseb oz. kriteriji za razvrščanje pravnih oseb

Pravne osebe so razvrščene po 3 kriterijih:

A) po .....:

- a. JAVNE
- b. ZASEBNE

B) po namenu:

- a. PRIDOBITNE
- b. NEPRIDOBITNE

C) po načinu:

- a. USTANOVE
- b. KORPORACIJE

A)**a. JAVNE pravne osebe**

Glavni kriterij: je z zakonom sam določen. **Pomožni kriteriji za razvrstitev javnih in zasebnih pravnih oseb:**

- javno pravna narava ustanove
- javno pravni ustanovitelj
- javna dejavnost oz. javna služba
- javna pooblastila
- javno financiranje

Primer:

Kam spadajo KAD, SOD, NLB, Gospodarska zbornica? (osebni primeri javno pravnih oseb) – to so kapitalske družbe v državnem premoženju. Na to vprašanje odgovarjajo zgoraj našeti pomožni kriteriji.

Zakaj je ta uvrstitev pomembna? Ker za osebe javnega prava velja poseben javnopravni režim, ki ga oblikuje poseben sklop predpisov. Za gospodarske družbe ne velja režim javnega prava.

Predpisi, ki tvorijo **javnopravni režim**, ki veljajo za osebe javnega prava:

- zakon o javnih financah
- zakon o računskem sodišču
- zakon o javnih naročilih
- zakon o javnih uslužbencih
- zakon o sistemu plač v javnem sektorju

B) Po namenu:

- a. PRIDOBITNE**
- b. NEPRIDOBITNE**

Razlika: NAMEN ustanovitve pravne osebe in ne dejavnost. Lahko pridobitna in nepridobitna opravljata enako dejavnost, vendar je različen namen. Ne gre za to, ali javna oseba pridobiva prihodek s prodajo proizvodov in storitev na trgu, ker to tudi nepridobitne organizacije lahko počnejo. Pri pridobitnih organizacijah gre za dobiček, pri nepridobitnih organizacijah pa presežek, ki ga vrnejo nazaj v razvoj.

- PRIDOBITNE – pri teh organizacijah gre za vnaprej vgrajeno pričakovanje po donosu premoženja (npr. pri dd., pričakovanje vlagateljev po dividendah).
- NEPRIDOBITNE – pri nepridobitnih organizacijah je vgrajeno pričakovanje, da se bo tista dejavnost nemoteno opravljala.

NEPRIDOBITNE ne vgrajujejo pričakovanj, da se bo dejavnost nemoteno opravljala.

- Namen – izvajanje dejavnosti same ne glede na profit
- način financiranja – direktno proračunsko financiranje
- prodaja storitev in izdelkov na trgu

C) Po načinu:**(+ gl. str. 10)**

- a. USTANOVE**
- b. KORPORACIJE**

USTANOVE – so premoženjske **pravne** osebe. Gre za namembno premoženje. Gre za osebo, ki jo ne upravljajo njeni člani. Ustanova ne preneha, ko preneha članstvo. Upravlja jo uprava pod nadzorom oblasti.

KORPORACIJE:

- so **članske** združbe (društva, država, občina)
- upravljajo jih člani, neposredno ali preko izvoljenih organov
- člani so vključeni v upravljalno strukturo
- brez članstva ne obstaja, ne more funkcionirati

Primeri:

- vse GOSPODARSKE DRUŽBE – osebe zasebnega prava, korporativne, pridobitne
- ZADRUGE: nepridobitne, korporacije
- JAVNI SKLADI: ustanova, javno pravna, nepridobitna
- POSEBNA OBLIKA: je ustanova (zakon o ustanovah) npr. Antona Trstenjaka, Slovenska znanstvena Fundacija, fundacija AnA.

Pojasni tipologijo pravnih oseb (3 kriteriji) oz. pojasni vsak kriterij

Razvrstitev pravnih oseb – on jih bo naštel, in jih boš moral razvrstiti po kriterijih

Kriteriji, ki odkrivajo pravni režim oseb javnega prava!

* * * * *

6.2 KAPITAL

Kaj je kapital?

➤ OSNOVNI KAPITAL

je na začetku **enak seštevku osnovnih vložkov** (= v denarju, stvareh ali pravic). Pomemben iz pravnega vidika, ker razmerje v njem določa pravice za upravljanje in udeležbe v dobičku.

➤ CELOTNI KAPITAL

Kar se ustvari v poteku poslovanja in je **povečan za dobičke**. Pomemben iz ekonomskega vidika:

- Ker je višji in se povečuje
- Ker je odgovornost za obveznost vedno na celotno premoženje družbe (OK+CK).

V primeru stečaja se v stečajno maso pretvori vse premoženje družbe.

Vnovčenje = pretvarjanja iz ene v drugo premoženjsko obliko; v denar

Osnovni kapital se povečuje ali zmanjšuje po formaliziranem postopku.

✓ Povečanje osnovnega kapitala:

- Z dodatnimi vplačili novih delnic (dokapitalizacija)
- Iz sredstev družb

✓ Zmanjšanje osnovnega kapitala:

- Paziti na interese upnikov in jim zagotoviti jamstva, če v roku enega leta niso poravnane njihove terjatve.